

Vergaderjaar 2013–2014

33 801**Wijziging van de Wet werk en bijstand en enkele andere sociale zekerheidswetten (Wet maatregelen Wet werk en bijstand en enkele andere wetten)****Nr. 5****VERSLAG**

Vastgesteld 3 december 2013

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid, belast met het voorbereidend onderzoek van bovenstaand wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering de vragen en opmerkingen in dit verslag afdoende zal beantwoorden, acht de commissie hiermee de openbare behandeling van het voorstel van wet voldoende voorbereid.

Inhoudsopgave

I	ALGEMEEN	2
1.	Inleiding	3
2.	Kostendelersnorm	6
3.	Uitkeringsnormering bij samenwonen in de AOW en overige minimumregelingen	12
4.	Intensivering armoedebeleid	14
	4.1 Algemeen	14
	4.2 Categoriale bijzondere bijstand	15
	4.3 Individuele bijzondere bijstand	16
5.	Toevoegen MKOB aan uitzonderingen op middelentoets bijstand	17
6.	Aanscherping verplichting zich te onthouden van zeer ernstige misdragingen	17
7.	Verplichtingen	19
	7.1 Algehele arbeids- en re-integratieplicht	19
	7.2 Plicht tot tegenprestatie	20
	7.3 Uniformering van diverse verplichtingen	24
	7.4 Zoekperiode van vier weken	27
	7.5 Sanctionering	30
8.	Overgangsrecht	33
9.	Voorlichting	33
10.	Financiële effecten	33
11.	Ontvangen commentaren	35
12.	Overig	35
II	ARTIKELSGEWIJS	36

I ALGEMEEN

De leden van de VVD-fractie hebben met veel belangstelling kennis genomen van onderhavig wetsvoorstel. Zij menen dat dit wetsvoorstel belangrijke elementen bevat om de Wet werk en bijstand (WWB) en andere wetten activerender en eerlijker te maken. Er wordt meer ingezet op eigen verantwoordelijkheid, de plichten worden benadrukt en daarmee wordt de participatie van mensen die gebruik maken van deze uitkeringen bevordert. Wel hebben de leden van de VVD-fractie ter verduidelijking van dit wetsvoorstel enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij hebben nog een aantal aanvullende vragen.

De leden van de SP-fractie zijn weinig enthousiast over het voorliggende wetsvoorstel. Het verlagen van de bijstandsuitkeringen, de AOW en andere uitkeringen is een nieuwe stap in de afbraak van de sociale zekerheid en verarming van de mensen met de laagste inkomens. De leden van de SP-fractie zien nut en noodzaak van verdere aanscherping van de bijstandswet niet in. Temeer omdat onduidelijk is op welke wijze hiermee wordt bijgedragen aan terugdringen van uitkeringsafhankelijkheid en het aan het werk helpen van werklozen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennis genomen van de voorliggende voorstellen van wet. Zij steunen het doel van de wetsvoorstellen om de bijstand meer activerend te maken door bijstandsgerechtigden te stimuleren actief te blijven participeren in de maatschappij.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel. De leden van de D66-fractie lezen dat de regering met de voorgestelde maatregelen de socialezekerheidsregelingen houdbaar en toegankelijk wil houden. Daarnaast wil de regering zorgen voor mensen die het zonder een extra steuntje in de rug niet kunnen redden en dat de bijstand activerender wordt. De leden van de D66-fractie hebben begrip voor deze doelstellingen, maar zij hebben nog een aantal vragen over het wetsvoorstel. Deze vragen hebben onder meer betrekking op de gemeentelijke beleidsvrijheid. Die is voor de leden van de D66-fractie belangrijk, omdat dit de mogelijkheid biedt om maatwerk te leveren en recht te doen aan verschillen tussen bijstandsgerechtigden en tussen gemeenten.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennis genomen van het wetsvoorstel Wet maatregelen Wet werk en bijstand en enkele andere wetten. De leden van de ChristenUnie-fractie willen graag de volgende vragen ter beantwoording aan de regering voorleggen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met de nodige zorgen kennis genomen van het wetsvoorstel Wet maatregelen Wet werk en bijstand. De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich sterk af of dit wetsvoorstel wel zal kunnen bijdragen aan het stimuleren van arbeidsdeelname van deze groep mensen aan de onderkant van de samenleving. Financiële prikkels zoals voorgesteld zijn naar het oordeel van de leden van de GroenLinks-fractie te enen male ongeschikt om mensen naar de arbeidsmarkt toe te leiden. Het grote probleem schuilt er immers in dat er geen vacatures zijn die door deze groep mensen zouden kunnen worden vervuld.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel. Zij menen in voorstellen als de huishouduitkeringstoets enige contouren van eerdere wetgeving te kunnen herkennen. Het geniet ook ditmaal hun steun dat de gezamenlijke verantwoordelijkheid

van samenwonenden wordt benadrukt en dat het vangnetkarakter van de bijstand wordt versterkt. Tegelijk hechten zij aan de mogelijkheid van gemeenten om maatwerk te leveren in individuele situaties. Verder heeft het hen verbaasd dat de regering opnieuw voorstelt alleenstaande ouders met jonge kinderen te dwingen tot betaalde arbeid, terwijl de aanscherpingen op dit punt pas vorig jaar in werking zijn getreden en deze nog niet geëvalueerd zijn.

Met bezorgdheid hebben de leden van de 50PLUS-fractie kennisgenomen van het wetsvoorstel. De bezorgdheid is ingegeven door elementen in het wetsvoorstel die naar onze mening de hoofdpunten van ons sociaal zekerheidsstelsel raken zowel principieel als uitvoeringstechnisch. Principieel omdat een bijstandsuitkering geen gunst is maar de basis vormt voor een sociaal beschaafde samenleving. Uitvoeringstechnisch omdat het uitgangspunt van maatwerkbegeleiding voor de uitkeringsgerechtigde verlaten wordt. De leden van de 50PLUS-fractie hebben over het wetsvoorstel enkele vragen aan de regering.

1. Inleiding

De leden van de SP-fractie stellen dat het doel van onderliggende wet is om de bijstand zodanig te wijzigen dat bijstandsgerechtigden weer aan het werk gaan of gaan deelnemen aan de samenleving. Wat is de precieze doelstelling en ambitie als het gaat om het aantal bijstandsgerechtigden dat door middel van onderliggende wetgeving weer aan het werk gaat? Kan de regering toelichten waarom de huidige regels onvoldoende zijn om (langdurige) bijstandsgerechtigden aan het werk te krijgen? Wat is de doelstelling van dit wetsvoorstel (per onderdeel) als het gaat om het aantal mensen dat vanuit de bijstand een reguliere baan vindt met een beloning van minimaal het wettelijk minimumloon?

Kan de regering toelichten wat zij bedoelt met de zin uit het persbericht dat deze maatregelen eraan bijdragen dat de bijstand «helderder uitvoerbaar voor gemeenten» wordt? Hoe verhoudt deze zin zich tot de uitspraken van diverse gemeenten tijdens het rondetafelgesprek met de Tweede Kamer waarin gemeenten juist aangeven dat de bijstand bureaucratischer en minder effectief wordt?

Kan de regering per maatregel aangeven hoe groot de groep mensen is waarop de maatregel betrekking heeft (aantallen en percentages van het gehele bijstandsvolume)?

Hoe verhoudt dit wetsvoorstel zich tot de cijfers van het Centraal Planbureau (CPB) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) inzake armoede met oververtegenwoordiging van uitkeringsgerechtigden? Is de regering bereid een armoede-effect rapportage uit te voeren?

De leden van de CDA-fractie vragen zich af of dit wetsvoorstel zijn doel niet voorbij schiet. Zij zetten vraagtekens bij het dwingende karakter van de wet richting gemeenten en de bureaucratische gevolgen. Dit wetsvoorstel lijkt, zo menen de leden van de CDA-fractie, op gespannen voet te staan met de beleidsvrijheid die met decentralisatie wordt beoogd, omdat de ruimte voor de menselijke maat wordt beperkt in plaats van verruimd.

De leden van de CDA-fractie hebben er dan ook behoefte aan van de regering te vernemen wat nu eigenlijk de toegevoegde waarde is van dit wetsvoorstel in het kader van het door de leden van de CDA-fractie van harte ondersteunde streven van de regering om te decentraliseren? Bij decentralisatie hoort het overdragen van bevoegdheden en het vertrouwen dat deze bevoegdheden door de gemeenten goed worden benut. Uit dit wetsvoorstel blijkt weinig vertrouwen van de regering in de gemeenten. Gemeenten lijken slechts beschouwd te worden als een

uitvoeringsorgaan. Waarop is dit geringe vertrouwen gebaseerd? Graag een uitgebreide reactie.

De leden van de D66-fractie constateren dat een groot deel van de maatregelen samenhangt met de Participatiewet, die een andere ingangsdatum zal kennen. De leden van de D66-fractie vragen waarom de regering er voor heeft gekozen om deze twee wetten niet gelijktijdig in te voeren. Tevens vragen de leden van de D66-fractie om inzichtelijk te maken wat de gevolgen zijn als de invoeringsdatum van deze wet wordt uitgesteld naar 1 januari 2015. Kan de regering hierbij ook in een tabel de financiële gevolgen uiteenzetten?

De leden van de D66-fractie vragen wat de uiterste datum is dat de parlementaire behandeling moet zijn afgerond om de voorgestelde invoeringsdatum praktisch mogelijk te maken.

De leden van de D66-fractie lezen dat de Raad van State op een aantal onderdelen heeft geadviseerd om het wetsvoorstel nader te motiveren, zo nodig aan te passen of, in het geval van de verplichting om zich te onthouden van zeer ernstige misdragingen, van de voorgestelde maatregel af te zien. De leden van de D66-fractie hebben geconstateerd dat de regering het wetsvoorstel na ommekomst van advisering van de Raad van State heeft aangepast. De leden van de D66-fractie vragen of de regering over het gewijzigde voorstel advies heeft ingewonnen bij de Raad van State of bij de landsadvocaat en wat het oordeel over het gewijzigde voorstel is. De leden van de D66-fractie vragen hier in het bijzonder naar, omdat de Raad van State verwijst naar internationaal geldende verdragen. In de laatste jaren is voorgekomen dat wijzigingen van socialezekerheidsregelingen bij nader inzien ongedaan gemaakt moesten worden, omdat deze strijdig bleken met internationaal recht. De leden van de D66-fractie willen dit liever voorkomen.

De leden van de D66-fractie lezen dat dit wetsvoorstel als doel heeft om de WWB activerender te maken. De leden van de D66-fractie steunen deze doelstelling, maar zij vragen de regering om dit nader te specificeren. Kan de regering voor de periode 2014–2020 per jaar een raming van het aantal bijstandsgerechtigden geven inclusief en exclusief de effecten van het voorliggende wetsvoorstel? Kan de regering van alle afzonderlijke maatregelen in het wetsvoorstel de effecten van de activering weergeven en onderbouwen?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering om een overzicht van recente en komende wijzigingen in de regelingen voor de onderkant van de arbeidsmarkt en om een toelichting op de samenhang tussen de verschillende wijzigingen. Tevens vragen de leden van de ChristenUnie-fractie waarom de regering gezien de uitvoeringsvoordelen voor gemeenten niet kiest voor een gelijktijdige invoering van het voorliggende wetsvoorstel en de voorgenomen Participatiewet.

De leden van de ChristenUnie-fractie willen weten welk effect de regering van de maatregelen uit het wetsvoorstel verwacht op de bijzondere bijstand, de schuldhulpverlening, het beroep op de voedselbanken en de maatschappelijke opvang. Kan de regering aangeven wat de gevolgen van het wetsvoorstel zijn voor het risico op maatschappelijke kosten en invulling van de zorgplicht door gemeenten, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen op welke wijze de regering de effecten van het wetsvoorstel gaat monitoren. De leden van de ChristenUnie-fractie willen weten of de effecten bijgehouden kunnen worden via de huidige stapelingsmonitor. Zo nee, waarom kan dit dan niet? De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de regering bereid is om via de stapelingsmonitor op periodieke basis van bijvoorbeeld een half jaar de effecten voor gemeenten in beeld te brengen.

De Memorie van Toelichting schetst de inkomenseffecten voor slechts enkele samenwoonvormen. De leden van de GroenLinks-fractie voelen de sterke behoefte om de inkomenseffecten van deze wet voor veel meer denkbare samenwoonvormen doorgerekend te zien. De nu geschetste effecten zijn al enorm, oplopend tot 33 procent. De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich af of dit soort forse aantastingen überhaupt wel te dragen zijn. De leden van de GroenLinks-fractie vragen de regering om inzicht te geven in het stapelingseffect voor de afzonderlijke groepen van alle voorgestelde kabinetsmaatregelen.

Daarnaast constateren de leden van de GroenLinks-fractie dat de voorgestelde maatregelen uiteindelijk de maatschappelijke kosten zullen doorschuiven naar andere begrotingsposten. Door uitkeringsgerechtigden zo hard te treffen in hun bron van inkomsten zal het beroep op bijvoorbeeld de schuldhulpverlening sterk toenemen. De leden van de GroenLinks-fractie dringen er bij de regering op aan om ambitieuze en afrekenbare doelstellingen te formuleren wie precies op welke wijze aan een volwaardige, betekenisvolle baan geholpen zullen worden. Tot welke prestaties verplicht de overheid zich zélf, zo vragen de leden van de GroenLinks-fractie zich af.

Het valt de leden van de GroenLinks-fractie op dat er nogal weinig draagvlak bestaat bij de organisaties die uitvoering zullen moeten geven aan de voorstellen. Er wordt zelfs gesproken van onnodige en onwerkbare voorstellen die tot vergroting van het armoedeprobleem zullen leiden. In hoeverre vertolken de voorstellen de in de praktijk levende behoefte aan veranderingen? Zijn deze behoeftes vooraf geïnventariseerd en in hoeverre hebben uitvoerenden inspraak gehad op deze uiteindelijke voorstellen?

Tot slot vragen de leden van de GroenLinks-fractie zich ernstig af of deze voorstellen de uitvoeringspraktijk in staat zal stellen om maatwerk te leveren. Het ontbreekt aan de nodige flexibiliteit in het wettelijke kader. Had er niet voor gekozen moeten worden gemeenten de nodige beleidsvrijheid toe te kennen? En waaruit bestaan de besparingen precies indien rekening gehouden wordt met de forse handhavingsinspanningen die met de introductie van de tegenprestatie en de kostendelersnorm gemoeid zijn? De leden van de GroenLinks-fractie dringen er sowieso met klem op aan om, ter voorkoming van doublures in de uitvoering, dit wetsvoorstel én het wetsvoorstel Participatiewet gelijktijdig in werking te laten treden. Waarom is er sowieso niet voor gekozen om één alomvattend wetsvoorstel naar de Kamer te sturen?

De leden van de SGP-fractie begrijpen dat de regering het ongewenst vindt dat door een stapeling van uitkeringen hogere inkomsten ontstaan dan in huishoudens waar personen volledig door middel van betaalde arbeid in inkomsten voorzien. De leden van de SGP-fractie vragen in hoeverre de voorgestelde huishouduitkeringstoets met het oog daarop voldoende doeltreffend is. De leden van de SGP-fractie merken op dat een vierpersoonshuishouden bijvoorbeeld nog steeds een totale bijstandsnorm van 160% kan hebben. Zij vragen waarom de regering met het oog op een eerlijke verdeling tussen bijstandshuishoudens en huishoudens die zelfstandig het minimumloon verdienen een dermate grote discrepantie laat bestaan.

De leden van de SGP-fractie vinden dat de bijstandsregeling voldoende prikkels moet bevatten om aan het werk te gaan. In dat licht constateren de leden van de SGP-fractie dat het door bijstandsgerechtigden niet aantrekkelijk wordt ervaren om grotendeels zelfstandig in levensonderhoud te voorzien wanneer deze inkomsten volledig worden verrekend met de bijstandsuitkering. De leden van de SGP-fractie vragen of de regering heeft onderzocht in hoeverre bijvoorbeeld een uitbreiding van de vrijlatingsregeling uiteindelijk effectiever kan zijn om bijstandsgerech-

tigden aan het werk te helpen dan wanneer inkomsten volledig worden verrekend met de uitkering.

De leden van de 50PLUS-fractie stellen dat de «niet kunners» en «niet willers» door de in het wetsvoorstel aangekondigde maatregelen over één kam worden geschoren. Oordeelt u dit terecht? Wanneer beoordeelt u iemand als «niet willer»? Deze zogenaamde «niet willers» vertegenwoordigen minder dan 20% van het geheel. Zijn er geen andere minder ingrijpende maatregelen denkbaar die zich louter richten op de «niet willers»? En in hoeverre schiet het bestaande wettelijke instrumentarium hierin tekort?

2. Kostendelersnorm

De leden van de VVD-fractie constateren dat de regering aangeeft dat het verzamelinkomen door stapeling van uitkeringen op dit moment hoger kan zijn dan een vergelijkbaar huishouden met een modaal inkomen. Kan de regering hier cijfermatige voorbeelden bij geven? Hoeveel inkomen ontvangt bijvoorbeeld een paar in de bijstand met twee meerderjarige kinderen die ook in de bijstand zitten, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

Alleenstaande en alleenstaande ouders kunnen in de huidige bijstand een toeslag krijgen van 20%. De leden van de VVD-fractie vragen de regering of deze kan aangeven wanneer deze toeslag wordt uitgekeerd? Is dit in alle gevallen? Verschilt dit per gemeente? Heeft de regering inzicht in hoeveel mensen nu deze toeslag krijgen? En regelt dit wetsvoorstel nu dat deze uitkering nu standaard wordt uitgekeerd (onderdelen H, I en J)? In hoeverre leidt dit tot verbetering van inkomen van mensen? En wat is de prikkel van deze mensen om te gaan werken, als zij nu een hogere bijstandsuitkering ontvangen?

Op bladzijde 4 van de Memorie van Toelichting staat dat de huidige norm voor een zelfstandige wonende alleenstaande 70% bedraagt. De leden van de VVD-fractie menen dat dit een fout is. Zij gaan er vanuit dat de norm voor een alleenstaande 50% is (zie o.a. de website rijksoverheid.nl) en dat eventueel door een gemeente een toeslag van maximaal 20% verstrekt kan worden. Kan de regering dit bevestigen?

De leden van de VVD-fractie onderschrijven het principe van de kostendelersnorm. Meer mensen in een huishouden betekent lagere kosten per persoon. De leden van de VVD-fractie hebben wel enkele vragen over deze norm. Wordt de kostendelersnorm per maand, per kwartaal of per jaar bepaald? Met andere woorden: wanneer iemand van een uitkering naar werk gaat en andersom wanneer en over welke periode is de kostendelersnorm dan van toepassing? Hoe wordt er concreet gemaakt of twee personen hun hoofdverblijf hebben? Wat is het effect op andere personen als een persoon gekort wordt op zijn uitkering? Waarom is er voor gekozen om de toeslag van 20% voor de alleenstaande ouder buiten deze formule te houden? Als er personen jonger dan 21 (maar ouder dan 18) en ouder dan 21 samenwonen betekent dit dat er per individu een andere kostendelersnorm wordt vastgesteld? Hoe ziet de middelentoets in zo'n geval er uit?

De leden van de VVD-fractie vragen of de regering de zorgbehoefte kan concretiseren. Om welke gevallen gaat het? Kan de regering enkele voorbeelden geven?

De leden van de VVD-fractie vragen of de regering heeft overwogen om een maximum aan de hoogte van uitkeringen per gezin te stellen, ongeacht de samenstelling? Met andere woorden: is het zo dat wanneer bijvoorbeeld 8 volwassenen in een gezin wonen, allen zelfstandig een eigen bijstandsuitkering met een kostendelersnorm ontvangen? Wat is de hoogte van het gezinsinkomen dan inclusief eventuele toeslagen?

Kan de regering aangeven aan de leden van de VVD-fractie hoe de kostendelersnorm zich verhoudt t.o.v. de huishoudentoeslag? Wordt dit verrekend met de huishoudentoeslag of is deze alleen van toepassing op de hoogte van de betreffende uitkeringen?

Ook vragen de leden van de VVD-fractie of met de hoogte van de toeslagen ook rekening gehouden met het principes van dat er sprake is van het delen van kosten bij het hebben van meerdere uitkeringen per huishouden? Betekent dit ook dat bij het bepalen van de huishoudentoeslag van werkenden in een gezin dat er geen sprake is van een kostendelersnorm voor de werkenden, zodat werken op dit punt ook meer loont? Over de uitzondering hebben de leden van de VVD-fractie de volgende vragen: In hoeverre kunnen er door de uitzondering van commerciële relaties schijnconstructies optreden? De leden van de VVD-fractie ondersteunen de uitzondering voor studenten. Hoe gaan gemeenten meten of iemand student is als deze geen studiefinanciering ontvangt, maar wel studeert? Wat is het dan geldende criterium?

De leden van de VVD-fractie willen benadrukken dat dat de beslagvrije voet altijd gerespecteerd dient te worden. Hoe ziet de beslagvrije voet er door de kostendelersnorm uit? Betreft dit een beslagvrije voet per huishouden of per individu? Wordt nog steeds het percentage van 90% gerespecteerd?

De leden van de PvdA-fractie steunen het beleid van deze regering waarbij mensen gestimuleerd en ondersteund worden bij het (langer) zelfstandig blijven wonen en zorg voor elkaar dragen. Op welke wijze wordt er rekening gehouden met mantelzorg in de kostendelersnorm in de bijstand en de overige minimumregelingen? Is de regering bereid te kijken naar de mogelijkheid om de «twee-woningen-regel» uit de AOW ook in de bijstand en de overige minimumregelingen te introduceren?

In hoeverre is de kostendelersnorm van toepassing op bewoners van kleinschalige zorginitiatieven? Vallen zij onder de uitzondering van «zakelijke relaties»?

In hoeverre wordt de middelentoets van toepassing op meerpersoons-huishoudens?

Welke gedragseffecten verwacht de regering bij de invoering van de kostendelersnorm in de bijstand?

De leden van de SP-fractie constateren dat de regering de kostendelersnorm wil invoeren. Kan de regering uiteen zetten waaruit zou blijken dat werklozen die een verlaging van hun uitkering te wachten staat, sneller uit de bijstand zullen stromen? Vindt de regering het denkbaar de uitkering nog verder te verlagen dan thans wordt voorgesteld? Waarom wel of niet? Waar ligt volgens de regering de grens? Bij welk uitkeringsbedrag worden uitkeringsgerechtigden maximaal geprikkeld om aan het werk te gaan? Waar ligt het omslagpunt? Prikkelt de huidige WWB volgens de regering onvoldoende om aan het werk te gaan? Zo ja, hoe verhoudt dat zich tot de jubelverhalen over de WWB de afgelopen jaren? Zo nee, waarom niet? Hoe verhoudt dit wetsvoorstel zich tot de conclusies uit het onderzoek van de universiteit van Edinburgh dat hoge uitkeringen de duur van de werkloosheid niet verlengen en dat lage uitkeringen mensen niet stimuleren actiever op zoek te gaan naar een baan? Graag een toelichting.

In de Memorie van Toelichting wordt beschreven dat het verzamelen van een huishouden met meerdere uitkeringen hoger kan zijn dan huishoudens met een vergelijkbare samenstellingen waarbij slechts één kostwinner die modaal verdient. Kan de regering toelichten hoeveel huishoudens in Nederland vanwege meerdere uitkeringen een hoger verzamelinkomen hebben dan een huishouden met een vergelijkbare samenstelling waarbij slechts één kostwinner is die modaal verdient (in aantallen en percentage t.o.v. het totaal aantal bijstandsgerechtigden)?

Kan de regering de risico's schetsen dat door invoering van een kostendelersnorm armoede weer erfelijk wordt en kinderen met ouders in de bijstand minder mogelijkheden hebben om te ontsnappen aan de armoedesituatie waarin zij opgroeien?

Kan de regering toelichten hoeverre de voordelen van een gedeelde huishouding in verhouding staan tot de verlaging van de bijstandsnorm die met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld? Wat is de reden dat er wordt verwezen naar een CBS-onderzoek uit 2004? Is er geen recenter onderzoek?

In de Memorie van Toelichting wordt vermeld dat het college de hoogte van de toeslag of de verlaging bepaald. Is het mogelijk dat twee huishoudens in dezelfde situatie en dezelfde gezinssamenstelling, die in verschillende gemeenten wonen niet hetzelfde uitkeringsbedrag ontvangen? Hoe groot is het risico op willekeur bij de toekenning van een bijstandsuitkering?

De leden van de SP-fractie vragen op welke wijze de uitkering wordt uitbetaald? Krijgt elke persoon in het huishouden zijn lagere deel van de bijstandsuitkering? Moeten alle leden van het huishouden zich melden bij de aanvraag voor een bijstandsuitkering voor één van de leden van het huishouden?

Door het voorstel zullen bijstandsgerechtigden en ouderen besluiten om weer zelfstandig te gaan wonen. Kan de regering aangeven van hoeveel mensen die besluiten zelfstandig te gaan wonen zij is uitgegaan bij de berekeningen van de financiële effecten van dit voorstel? Waarop is dit aantal gebaseerd?

Kan de regering toelichten op welke wijze er wordt omgegaan met een eerstegraads bloedverwant (zoon) die eveneens een zakelijke relatie (onderhuurderschap) heeft met andere personen (ouders) uit het huishouden? Krijgt deze zoon een aparte bijstandsuitkering of valt hij onder de kostendelersnorm?

Kan de regering een overzicht geven van het netto huishoudboekje (normale inkomsten en uitgaven) – volgens de NIBUD-normen – van een bijstandsgezin met 1, met 2, met 3 en met 4 meerderjarige kinderen op basis van de nieuwe regels? Kunnen hierbij alle inkomsten en uitgaven zoals zorgpremie, zorgtoeslagen, energierekening, huurkosten etc. worden betrokken?

Kan de regering concreet maken op welke wijze gezinnen «zuiniger moeten gaan leven» vanwege de inkomensachteruitgang?

Kan de regering toelichten welke consequenties de versoering van de uitkering voor huishoudens heeft voor het beroep op bijzondere bijstand, Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), armoedebeleid, schuldhulpverlening etc.? Kan de regering dit per voorziening toelichten (inclusief de financiële consequenties)?

Kan de regering toelichten wat er gebeurt als één persoon in het huishouden zich onttrekt aan de sollicitatieplicht of re-integratieplicht? Worden dan alle leden van het huishouden gekort, ook als de reden van de sanctie volkomen buiten de schuld van de andere personen in het huishouden ligt? Of wordt alleen het inkomensdeel van de betreffende persoon gekort?

Kan de regering toelichten hoeveel jonggehandicapten na invoering van de Participatiewet onder de kostendelersnorm zullen vallen? Is het waar dat personen met een WAO, WIA of WW-uitkering niet onder de kostendelersnorm vallen?

De kostendelersnorm gaat ook gelden voor mensen met een zorgbehoefte. Hierdoor wordt zorgen voor elkaar ontmoedigd. Is de regering zich ervan bewust dat mensen met een zorgbehoefte hogere medische kosten hebben dan personen zonder zorgbehoefte? Zo ja, is het niet realistisch om personen met een zorgbehoefte uit te zonderen van de kostendelersnorm?

Hoeveel personen met een bijstandsuitkering hebben op dit moment een geldig indicatiebesluit op grond van de AWBZ voor meer dan 10 zorguren? Hoeveel jonggehandicapten ontvangen meer dan 10 uur AWBZ zorg per week (uitgesplitst naar gedeeltelijk en volledig arbeidsongeschiktheid)? Hoeveel bijstandsgerechtigden hebben op dit moment een zorgbehoefte van meer dan 5 uur per week in totaal (AWBZ, WMO, ZW)? In de Memorie van Toelichting is toegelicht wat volgens jurisprudentie de definitie is van een zorgbehoefte. Wat is de reden dat dit is opgenomen in de Memorie van Toelichting, nu de regering heeft besloten bijstandsgerechtigden met een zorgbehoefte niet uit te zonderen van de kostendelersnorm? Kan hieruit worden opgemaakt dat colleges zelfstandig mogen besluiten om mensen met een zorgbehoefte uit te zonderen van de kostendelersnorm?

Kan de regering het aantal van 36.000 huishoudens dat te maken krijgt met de kostendelersnorm vertalen naar aantal personen? Kan dit worden uitgesplitst in leeftijdscategorie en soorten huishoudens?

Kan de regering de consequenties van de kostendelersnorm aangeven voor de volgende situaties in soortgelijke tabellen als opgenomen in paragraaf 1.7 in de Memorie van Toelichting?

- 2 broers wonen samen waarvan de 1 een bijstandsuitkering heeft en de ander een WIA-uitkering in 2015?
- alleenstaande ouder in de bijstand met thuiswonend meerderjarig kind in de bijstand met zorgbehoefte van meer dan 10 uur AWBZ per week in 2015?
- gehuwden in de bijstand met één thuiswonend meerderjarig jonggehandicapt kind met arbeidsvermogen in 2015, in 2017 en in 2019?
- twee meerderjarige jonggehandicapten (gehuwd) met arbeidsvermogen in 2015, in 2017 en in 2019?
- twee meerderjarige jonggehandicapten (zussen) met arbeidsvermogen in 2015, in 2017 en in 2019?
- twee meerderjarige jonggehandicapten (gehuwd) met arbeidsvermogen waarvan één van de jonggehandicapten werkt 10 uur per week tegen het minimumloon in 2015, in 2017, in 2019?
- twee meerderjarige jonggehandicapten (gehuwd) met arbeidsvermogen en een meerderjarig thuiswonend kind in de bijstand in 2015, in 2017 en in 2019?

De leden van de CDA-fractie merken op dat in de voorliggende voorstellen tot wet en de toekomstige invoering van de huishoudtoeslag, de draagkracht van een huishouden meer centraal komt te staan in de bepaling van draagkracht van een huishouden. Dat zou ervoor pleiten om precies aan te geven wat de minimum draagkracht is voor elk soort huishouden en hoe dat inkomen bereikt wordt.

De leden van de CDA-fractie wijzen er in dit verband op dat bijvoorbeeld de huurtoeslag bij een inkomen van 130% uitgaat van meer draagkracht dan bij een inkomen van 100% en dus lager is. De vaste lasten (waar huur toch echt onder valt), zijn dus hoger voor een huishouden met drie volwassenen dan voor een huishouden met 2 volwassenen. De leden van de CDA-fractie vragen de regering hierop te reflecteren en nader in te gaan op de keuze voor 30% extra voor elke volwassene in het huishouden. Waarom heeft de regering bijvoorbeeld niet de equivalentiefactoren van NIBUD en het CBS gebruikt, om een voorbeeld te noemen?

Graag ontvangen de leden van de CDA-fractie een sluitende omschrijving van wat voor de verschillende uitkeringen die hier behandeld worden, verstaan wordt onder een gezamenlijke huishouden en hoe dat getoetst kan worden?

Begrijpen de leden van de CDA-fractie het goed dat het mogelijk is dat een huishouden voor iemand in de WWB wel als gezamenlijk huishouden kwalificeert wordt, maar voor iemand in de AOW niet?

De leden van de CDA-fractie verzoeken de regering in te gaan op de volgende casussen:

- De alleenstaande ouder met een kind, dat 18, 19 of 20 is en in zijn onderhoud voorziet door te werken. Hij slaagt daar niet geheel in en verdient € 250 per maand, zijnde meer dan de bijstandsnorm voor zijn leeftijd. Hij doet dus geen beroep op enige vorm van sociale voorzieningen. Wat is dan het inkomen van
 - een alleenstaande ouder met een kind van 17 op school?
 - een alleenstaande ouder met een kind van 18/19 die studeert (bv. MBO, ROC)?
 - een alleenstaande ouder met een kind van 19, dat een inkomen heeft van € 250 per maand?
- Een beschutte woonvorm, waarbij meerdere mensen nu nog een Wajong uitkering ontvangen maar die straks vervalt. Hoe grijpen de voorliggende hervormingen/bezuinigingen en de participatiewet op elkaar in voor deze groep?

Voorts vragen de leden van de CDA-fractie welke gevolgen de voorliggende wetswijzigingen hebben voor polygame relaties en de kinderen die daaruit voortgekomen zijn in de verdragen met Marokko en Tunesië, aangezien beide verdragen (in artikel 23 en 30) hiervoor expliciete regels stellen.

De leden van de CDA-fractie merken op dat mantelzorg met dit wetsvoorstel eerder afgeremd wordt, dan gestimuleerd. Als een bijstandsgerechtigde mantelzorg krijgt kan dit al snel leiden tot verlaging van zijn uitkering. Bovendien mag de mantelzorg de re-integratie niet in de weg staan. Dit lijkt haaks te staan op het feit dat gemeenten de eigen kracht van mensen willen stimuleren door ook het netwerk van de betrokkene bij de zorg te betrekken. Waarom wordt er bij de kostendelersnorm voor mensen in de bijstand geen uitzondering gemaakt voor mensen die samenwonen met mantelzorg? Hoe moeten deze voorstellen worden gezien in het licht van de voorgenomen maatregelen in de langdurige zorg?

De leden van de D66-fractie hebben vragen over de gevolgen van de kostendelersnorm voor mantelzorgers. De leden van de D66-fractie achten het voorstelbaar dat mantelzorgers niet snel meer (tijdelijk) bij iemand in huis willen gaan wonen, uit angst voor negatieve inkomenseffecten. De leden van de D66-fractie delen de mening van de regering dat de bijstand er niet voor bedoeld is om mantelzorg te stimuleren. Echter, naar het oordeel van de leden van de D66-fractie moeten de regels voor de bijstand mantelzorg ook niet belemmeren. De leden van de D66-fractie vragen daarom, waarom de regering in de AOW een uitzondering op de kostendelersnorm maakt voor mantelzorgers, terwijl die in de WWB niet wordt gemaakt. Tevens vragen de leden van de D66-fractie wat de (financiële) gevolgen zijn, wanneer ook in de WWB mantelzorgers worden uitgezonderd van de kostendelersnorm.

De leden van de D66-fractie vragen de regering of zij het juist zien dat een verandering in de huishoudensamenstelling vanwege de kostendelersnorm een aanzienlijk effect op de uitkeringshoogte kan hebben. Als de leden van de D66-fractie het goed zien, krijgt een gezin van twee ouders en 1 meerderjarig kind, die alle drie bijstandsgerechtigd zijn, straks een uitkering van in totaal 130% WML wanneer zij gedrieën een gezamenlijke huishouding voeren. De uitkering wordt in totaal 170% WML wanneer het kind een eigen huishouding gaat voeren (100% voor de ouders, 70% voor het alleenstaand kind). Naar het oordeel van de leden van de D66-fractie kunnen dergelijke effecten strategisch gedrag in de hand werken. Bijvoorbeeld door feitelijke verhuizing, of door meer (pogingen tot) fraude. In hoeverre houdt de regering hier rekening mee? Welke maatregelen worden genomen om dit tegen te gaan?

De leden van de D66-fractie constateren dat er vanwege het sociaal akkoord 100 miljoen euro is gereserveerd om de gevolgen van de kostendelersnorm te compenseren voor mensen met een zorgbehoefte. De leden van de D66-fractie vragen hoe deze compensatieregeling er uit gaat zien. Wie worden verstaan onder mensen met een zorgbehoefte en op welke wijze worden deze gecompenseerd? Op welke manier krijgen gemeenten de middelen voor deze compensatie tot hun beschikking en hoeveel vrijheid hebben zij om deze middelen in te zetten? Tevens vragen de leden van de D66-fractie waar en wanneer de oorspronkelijke besparing is ingeboekt die met de 100 miljoen uit het sociaal akkoord gecompenseerd wordt. De geraamde besparing voor de kostendelersnorm is immers slechts 95 miljoen euro. Heeft de regering in de reeks «wv. weglek WWB» onder maatregel F62 in bijlage 3 bij de Startnota reeds gerekend met een WWB inclusief kostendelersnorm? Zo ja, hoe zou de reeks «wv. weglek WWB» er uit zien zonder de effecten van de kostendelersnorm? Zo niet, waar zijn de gevolgen van de kostendelersnorm voor de nieuwe doelgroep van de Participatiewet dan wel geraamd?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen om een overzicht van de inkomenseffecten per jaar als rekening wordt gehouden met de gefaseerde invoering van de kostendelersnorm. Waarom is de regering van mening dat de mensen die met een inkomensachteruitgang te maken krijgen dit in voldoende mate kunnen opvangen, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de regering kan aangeven hoeveel mensen te maken krijgen met de kostendelersnorm, uitgesplitst naar leeftijdscategorie en soort huishouden. Hoeveel mensen krijgen daarnaast in de toekomst als gevolg van de geplande herkeuring van het zittend bestand van de Wajong ook te maken met een lagere uitkering als gevolg van de kostendelersnorm, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen om een toelichting waarom bij de kostendelersnorm voor bijstandsgerechtigden geen rekening wordt gehouden met het samenwonen vanwege het verlenen van mantelzorg, terwijl binnen de AOW hiervoor wel een uitzondering bestaat. Hoe verhoudt zich dit tot de doelstelling van de regering om juist meer in te zetten op mantelzorg, zo willen de leden van de ChristenUnie-fractie weten.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen om een nadere toelichting over de gevolgen van de kostendelersnorm voor de vaststelling van de beslagvrije voet en de hoogte van het bedrag dat mensen in de praktijk overhouden om van te leven. Als bijvoorbeeld gehuwden een bijstandsnorm krijgen die op grond van artikel 22 onderdeel a wordt vastgesteld omdat ze met meerdere meerderjarigen in dezelfde woning een hoofdverblijf hebben, wat betekent de normering dan voor de beslagvrije voet?

De leden van de GroenLinks-fractie achten de toepassing van een kostendelersnorm principieel en praktisch ongewenst. De algemene gedachte dat samenwonenden gedeelde kosten hebben gaat slechts in zeer beperkte mate op. De hoogte van uitkeringen is gebaseerd op het minimumbestaansniveau dat voor velen allang niet meer een reëel bestaansniveau is. Een kostendelersnorm is volgens de leden van de GroenLinks-fractie ook praktisch onwenselijk, omdat het initiatieven frustrereert om gezamenlijk de kosten van bijvoorbeeld ondersteuning op te vangen.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich af hoe de effecten van deze norm zullen worden gemonitord. De leden van de GroenLinks-fractie stellen zich voor dat de introductie van de kostendelersnorm en de commerciële uitzonderingen die erop mogelijk zijn fraude in de hand

werkt. In hoeverre zullen gemeenten hieraan handhaving capaciteit kwijt zijn? Hoe worden de gemeenten gecompenseerd voor de jaarlijkse grote wisselingen in de samenstelling van de huishoudens? Krijgen de gemeenten hiervoor uitvoeringskosten? Gemeenten zullen – naast het doorvoeren van de mutaties – in de nieuwe situatie ook veel tijd kwijt zijn aan het herberekenen van de individuele uitkeringsrechten. Hoe verhouden de uitvoeringslasten zich tot de besparing? Hoe realistisch is uiteindelijk de besparing die gekoppeld is aan de kostendelersnorm, zo vragen de leden van de GroenLinks-fractie zich af.

De leden van de SGP-fractie vragen hoe de opmerking dat de mogelijkheid voor het college om de norm voor gehuwden te verlagen komt te vervallen in overeenstemming te brengen is met het wetsvoorstel en de toelichting in paragraaf 1.9, die vermeldt dat de discretionaire bevoegdheden van het college ongewijzigd blijven.

De leden van de 50PLUS-fractie vragen of de regering kan aangeven wanneer een tweepersonshuishouden onder de gehuwden norm valt en wanneer onder de kostendelersnorm? Kan de regering tevens aangeven wat de gevolgen voor de hoogte van de uitkering zijn van de ene norm en van de andere norm?

Heeft de regering bij de totstandkoming van dit wetsvoorstel oog gehad voor de bijzondere positie van mantelzorgers? Als een ouder met AOW bij zijn of haar kind intrekt om mantelzorg te krijgen wordt de AOW uitkering verlaagd. Als het kind een bijstandsuitkering ontvangt zal deze ook worden verlaagd. Kan de regering voor dit soort situaties een uitzondering maken door bijvoorbeeld de bijstandsuitkering niet te verlagen? Kunnen mensen die voor een ander mantelzorg gaan verlenen vrijgesteld worden van een tegenprestatie?

3. Uitkeringsnormering bij samenwonen in de AOW en overige minimumregelingen

De leden van de VVD-fractie onderschrijven het uitgangspunt van de regering dat AOW-ers die samenwonen schaalvoordelen hebben, waardoor uitgegaan kan worden van een percentage van 50% per individu. Ook ondersteunen deze leden de uitzondering voor mantelzorg. Wie controleert of er een uitzondering kan plaatsvinden ivm zorgtaken? Kan de regering voorbeelden noemen van dergelijke zorgtaken? Het beleid inzake opname in verzorg- en/of verpleegtehuizen blijft hetzelfde. Hoe ziet dat beleid er nu uit? Hoe ziet de regering de relatie met het wetsvoorstel «gezamenlijke huishouding AOW», dat begin 2014 naar de Kamer komt?

De leden van de PvdA-fractie maken zich zorgen over de inkomenssituatie van ouderen die aanvullende bijstand (AIO) ontvangen. De regering schrijft dat de kostendelersnorm in de situatie van een meerpersoonshuishouden als effect kan hebben dat de bijstandsnorm voor mensen in de AOW-gerechtigde leeftijd niet altijd meer zal aansluiten op de toepasselijke AOW-norm van 50% zoals is voorgesteld in het regeerakkoord. De leden van de PvdA-fractie vragen de regering te kijken naar de mogelijkheid om voor deze groep aan te sluiten bij de kostendelerssystematiek voor de AOW en minimumregelingen. Welk budgettair beslag is hiermee gemoeid?

Wat is in het verleden de motivering geweest om in de AOW een uitzondering op te nemen voor bloedverwanten in de eerste graad? De leden van de PvdA-fractie zijn verheugd dat de huidige uitzondering in de AOW voor mantelzorg blijft bestaan en zelfs wordt uitgebreid naar AOW-gerechtigden die door het verrichten van mantelzorg worden aangemerkt als een tweepersonshuishouden zonder gezamenlijke

huishouding of meerpersoonshuishouden. Kan de regering ter verduidelijking een aantal voorbeelden geven van huishoudens die onder de uitgebreide definitie van mantelzorg komen te vallen?

Welke gedragseffecten verwacht de regering bij de invoering van de kostendelersnorm in de AOW?

De leden van de PvdA-fractie zijn tevens verheugd dat de regering voornemens is om het huidige huisvestingscriterium betreft de AOW te verduidelijk en te vereenvoudigen, zodanig dat mensen geen gezamenlijke huishouding meer voeren als ieder van de beide betrokkenen een zelfstandige op zijn naam staande woning in eigendom heeft of huurt en ieder van de betrokkenen de kosten van de eigen woning draagt («twee-woningen-regel»). De SVB wordt toegestaan te anticiperen op dit wetsvoorstel vanaf het moment dat het voorstel openbaar wordt. Hoe wordt er op dat moment omgegaan met mensen die een verlaagd AOW-pensioen ontvangen omdat zij samenwonen in twee woningen? Wordt de verlaging voor hen vanaf dat moment ook ongedaan gemaakt?

De leden van de SP-fractie vragen of de regering de consequenties van de kostendelersnorm kan aangeven voor de volgende situaties in soortgelijke tabellen als opgenomen in paragraaf 1.7 in de Memorie van Toelichting?

- alleenstaande AOW-gerechtigde met een inwonend meerderjarig kind in de bijstand?
- AOW-gerechtigden (gehuwd) met een inwonend meerderjarig kind in de bijstand?
- alleenstaande AOW-gerechtigde met een inwonend meerderjarige jonggehandicapte met arbeidsvermogen in 2015, in 2017 en in 2019?
- AOW-gerechtigden (gehuwd) met een inwonend meerderjarige jonggehandicapte met arbeidsvermogen in 2015, in 2017 en in 2019?
- Alleenstaande AOW-gerechtigde met zorgbehoefte van meer dan 10 uur per week met een inwonend meerderjarig kind in de bijstand?
- Samenwonend stel waarvan 1 een modaal salaris heeft en de ander een Wajong-uitkering en arbeidsvermogen heeft in 2015, in 2017 en in 2019?
- een ANW-gerechtigde met een meerderjarig kind in de bijstand?
- een ANW-gerechtigde met een meerderjarig kind met een modaal salaris?

De leden van de CDA-fractie verzoeken de regering nader te motiveren waarom de regering ervoor gekozen heeft om de 50%-norm voor alleenstaande AOW'ers die kosten delen niet als apart wetsvoorstel in te dienen. De leden van de CDA-fractie hebben grote moeite met dit onderdeel van het wetsvoorstel aangezien zij een fundamenteel onderscheid zien tussen de WWB, die een voorziening is en de AOW, die een volksverzekering is.

Het valt de leden van de CDA-fractie ook op dat het overgangsrecht twee keer sneller gaat dan in het regeerakkoord (maatregel 68) is afgesproken. Wat is de reden van dit snellere overgangsrecht?

Graag ontvangen de leden van de CDA-fractie een overzicht van de situaties waarin de mensen, die door de voorliggende maatregelen getroffen worden, leven. Dus hoe vaak gaat het om broers/zussen, ouder/kind relaties (met kind onder of boven de AOW leeftijd), andere relaties, et cetera.

De leden van de CDA-fractie verzoeken de regering ook in te gaan op de gevolgen die deze wet heeft voor AOW-gerechtigden, die in het buitenland wonen en dan met namen in de EU, de EER en de verdragslanden (zoals Turkije en Marokko)

- Houden alleenstaanden die in deze landen wonen de 70% AOW of krijgen zij de 50% AOW wanneer zij de kosten met iemand kunnen delen?

- Indien het 50% is, hoe luidt dan de definitie van samenwonen en kosten delen in de relevante verdragen?
- Op welke wijze kan de regering controleren of iemand samenwoont in zeg Spanje of Turkije? Zal die controle ook effectief en doeltreffend zijn en moeten daartoe nog verdragen worden aangepast?

De leden van de CDA-fractie verzoeken de regering aan te geven hoe omgegaan zal worden met kloosters, waar kloosterlingen allen gekozen hebben om als alleenstaand door het leven te gaan. Betekent dit wetsvoorstel nu dat zij de AOW voor samenwonenden (50%-norm) zullen krijgen in plaats van de AOW voor alleenstaanden (70%). Acht de regering dit een bedoelde uitkomst van het voorliggende wetsvoorstel?

Bij de ANW hebben de leden van de CDA-fractie dezelfde vragen als voor de AOW wat betreft landen in de EU en verdragslanden, waarnaar de ANW in zijn geheel exporteerbaar is, zoals de rechtbank in Amsterdam op 22 augustus jl. in eerste aanleg helder vonniste.

De leden van de D66-fractie zien verschillen tussen de bijstand en de AOW. Waar de bijstand een bodemvoorziening is, is de AOW een algemene inkomensvoorziening. De leden van de D66-fractie vragen de regering op welke wijze dit verschil tot uitdrukking komt in de toepassing van de kostendelersnorm.

De leden van de D66-fractie hebben de indruk dat een deel van de AOW-gerechtigde mensen die een huishouden voeren met iemand anders dan hun partner, dit doet vanwege de zorgbehoefte van één van de leden van het huishouden. Bijvoorbeeld ouders die zorgen voor een kind met een chronische ziekte. Kan de regering inzicht geven in de gevolgen voor een huishouden dat bestaat uit een AOW-gerechtigde ouder en een meerderjarig kind met een handicap, bijvoorbeeld met een Wajong-uitkering?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de regering om nadere informatie over de inkomenseffecten van de kostendelersnorm voor verschillende huishoudsamenstellingen waarin Anw, IOAW, IOAZ of TW wordt ontvangen.

De leden van de SGP-fractie vragen hoe groot de groep als beschreven in tabel 7 is, waaronder begrepen vergelijkbare familierelaties.

De leden van de 50PLUS-fractie merken op dat mensen met een onvolledige AOW via de bijstand in aanmerking kunnen komen voor een AIO uitkering. Wordt er bij het vaststellen van de hoogte van een AIO uitkering ook gekeken naar het aantal mensen dat in één huishouden aanwezig is?

4. Intensivering armoedebeleid

4.1 Algemeen

De leden van de PvdA-fractie zijn verheugd dat de regering in deze economische moeilijke tijden extra budget heeft gereserveerd voor armoedebestrijding. De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat iedereen, ongeacht de dikte van de portemonnee, mee moeten kunnen doen in onze maatschappij. Dit geldt met name voor kinderen die opgroeien in armoede.

Hoe gaat de regering nu uitvoering geven aan de motie Spekman/Blanksma – van den Heuvel (Kamerstuknummer 24 515-181), nu de verordeningplicht «participatie schoolgaande kinderen» komt te vervallen? Op welke wijze is nu geborgd dat alle gemeenten zich inzetten voor meer participatie van kinderen die in armoede opgroeien? Graag ook een reactie op de conclusies uit het Inspectierapport «Actief op weg naar werk», waaruit blijkt dat 20 procent van de gemeenten het begrip

maatschappelijke participatie niet heeft ingevuld; het beleid vaak niet is afgestemd op de specifieke lokale en/of regionale omstandigheden; en gemeenten hun taak uitsluitend kwalitatief omschrijven, zonder zich vast te leggen op het terugdringen van het concrete aantal kinderen dat niet participeert vanwege financiële belemmeringen.

De leden van de SP-fractie vragen of de regering nader kan ingaan op de verhouding tussen besparingen die middels dit wetsvoorstel gerealiseerd dienen te worden (door invoering van de kostendelersnorm) en de intensivering van het armoedebeleid?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de regering kan aangeven waarom de intensivering van het armoedebeleid met 100 miljoen euro voldoende is voor gemeenten om op adequate wijze te voorzien in het verwachte grotere beroep op de bijzondere bijstand als extra inkomensondersteuning aan de mensen die dat nodig hebben.

4.2 Categoriele bijzondere bijstand

De leden van de VVD-fractie juichen toe dat er niet meer bepaalde categorieën apart worden gezet, enkel omdat deze mensen ziek, oud of gehandicapt zijn. Deze leden steunen dan ook de intentie van de regering om de categoriele bijzondere bijstand af te schaffen. Daarvoor in de plaats komt ruimte voor individueel maatwerk. Dat vinden de leden van de VVD-fractie een veel beter instrument van gemeenten. Zo kan er echt naar een specifieke situatie gekeken worden. Gemeenten kunnen door onderhavig wetsvoorstel daadwerkelijke gemaakte kosten vergoeden. Kan de regering aangeven wat voor kosten dit zijn? Betreft dit kosten voor levensonderhoud of kan er ook geld worden ingezet voor re-integratie? En moeten deze vooraf worden goedgekeurd door de gemeenten of worden deze pas achteraf laten zien (en vergoed) door de gemeenten. En welke kosten komen niet in aanmerking voor vergoeding, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Is deze toeslag ook toegankelijk voor werkende mensen? Hoeveel geld van het potje van 100 miljoen voor intensivering van het armoedebeleid gaat er worden uitgegeven in de vorm van individuele bijzondere bijstand.

Nu de regering besluit om alleen de categoriele bijzondere bijstand in de vorm van een collectieve aanvullende zorgverzekering (CAV) te handhaven, gaat zij dan ook strenger toezien op de betaling van deze verzekering door haar inwoners, zo vragen de leden van de VVD-fractie?

De leden van de SP-fractie vragen of de regering kan toelichten waarom zij mensen in Nederland met een laag inkomen nog verder de armoede in wil duwen door geen categoriele bijzondere bijstand meer te verstrekken aan ouderen, chronisch zieken en gehandicapt en aan schoolgaande kinderen? Hoeveel ouderen hebben in 2011, 2012 en 2013 gebruik gemaakt van de tegemoetkoming voor ouderen via de categoriele bijzondere bijstand? Hoeveel chronisch zieken en gehandicapt hebben in 2011, 2012 en 2013 gebruik gemaakt van de tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapt via de categoriele bijstand? Hoeveel schoolgaande kinderen hebben in 2011, 2012 en 2013 gebruik gemaakt van de tegemoetkoming voor schoolgaande kinderen (computerregeling) via de categoriele bijzondere bijstand?

Hoeveel mensen met een laag inkomen hebben in 2011, 2012 en 2013 gebruik gemaakt van de langdurigheidstoeslag? Kan de regering een overzicht geven van de inkomenseffecten van het afschaffen van deze regelingen (langdurigheidstoeslag, categoriele bijzondere bijstand voor ouderen, categoriele bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapt, categoriele bijzondere bijstand voor schoolgaande kinderen)?

Kan de regering aangeven hoeveel kinderen die in armoede moeten opgroeien de dupe zijn van deze maatregelen? Op welke wijze garandeert de regering dat het geld voor armoedebestrijding bij de mensen met een laag inkomen terecht komen? Is het afschaffen van categoriale bijzondere bijstand in een individuele toeslag niet juist ineffectief, omdat de bureaucratie rondom deze regelingen vergroot wordt? Hoe voorkomt de regering dat geld voor armoedebestrijding niet in bureaucratie, ambtenaren gaat zitten of aan de strijkstok blijft hangen, maar daadwerkelijk terecht komt bij gezinnen die in armoede leven? Welke capaciteit hebben de gemeenten nodig voor het individueel beoordelen van aanvragen voor bijzondere bijstand? Is de regering bereid om bestaande onderzoek over niet-gebruik van bijzondere bijstand en andere inkomensondersteunende voorzieningen en regelingen naar de kamer te versturen? Welk effect heeft het schrappen van categoriale bijzondere bijstand en langdurigheidstoeslag op armoedebestrijding, schuldhulpverlening, toestroom bij de voedsel- en kledingbanken, criminaliteitscijfers et cetera?

De leden van de D66-fractie zijn het eens met de regering dat het ten aanzien van het armoedebeleid belangrijk is om maatwerk te leveren. Categoriale bijzondere bijstand kan er toe leiden dat geld ook terecht komt bij mensen die het niet per se nodig hebben. Tegelijkertijd zien de leden van de D66-fractie dat de VNG kritiek uit op deze maatregelen. De VNG stelt dat categoriale bijstandsverlening voor bepaalde groepen doelmatiger is dan het behandelen van allemaal individuele aanvragen voor bijzondere bijstand. Kan de regering reageren op deze kritiek?

4.3 Individuele bijzondere bijstand

Kan de regering aan de leden van de VVD-fractie enkele voorbeelden noemen die in aanmerking komen voor de toekenning van de individuele langdurigheidstoeslag? En welke kosten komen niet in aanmerking? Is dit een structurele uitkering of een eenmalige? Hoeveel mensen in de bijstand ontvangen nu langdurigheidstoeslag? Gemeenten dienen een verordening te maken voor deze toeslag. Kan de regering een indicatie geven van de begrippen «langdurig» en «laag» inkomen? Waarom kent dit onderdeel een inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2014, terwijl veel andere zaken per 1 juli 2014 pas in werking treden. Is het niet logischer om dit gelijk te trekken? Wat is het maximale bedrag dat mensen aan individuele bijzondere bijstand plus langdurigheidstoeslag maandelijks kunnen ontvangen?

Kan de regering aan de leden van de VVD-fractie aangeven in hoeverre specifieke individuele toeslagen die deze wet mogelijk maakt tot een armoedeval gaan leiden wanneer mensen weer aan het werk gaan?

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering kan aangeven hoeveel mensen naar verwachting aanspraak zullen maken op de individuele toeslag voor mensen die langdurig rond moeten komen van een laag inkomen?

In hoeverre wordt de individuele inkomenstoeslag verrekend met de kostendelersnorm in de diverse regelingen? Kan de individuele inkomens-toeslag ook van toepassing zijn op ouderen die aanvullende bijstand (AIO) ontvangen?

De leden van de CDA-fractie constateren dat uit de Memorie van Toelichting blijkt dat de regering ervan uitgaat dat er sprake is van verruiming van bijzondere bijstand. De leden van de CDA-fractie betwijfelen dit. De criteria van artikel 35 lid 1 WWB wijzigen immers niet. Of sprake is van recht op bijzondere bijstand wordt toch bepaald aan de hand van deze criteria? Kan de regering nader ingaan op de capaciteit die bij

gemeenten nodig is voor het individueel beoordelen van aanvragen voor bijzondere bijstand?

De leden van de D66-fractie constateren dat de langdurigheidstoelage zich gaat richten op iedereen met een laag inkomen. De leden van de D66-fractie zijn van mening dat deze maatregel de armoedeval kan verminderen, waardoor werken vanuit een uitkering sneller zal gaan lonen. De leden van de D66-fractie wijzen er echter wel op dat mensen die een laag inkomen hebben vanuit een baan, geen contact hoeven te hebben met hun gemeente. De gemeente heeft daardoor geen inzicht in de volledige doelgroep voor de langdurigheidstoelage. Op welke wijze kunnen gemeenten ook deze groep benaderen, zodat het in materiële zin niet alleen de bijstandsgerechtigden zijn die gebruik zullen gaan maken van de langdurigheidstoelage?

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat de huidige langdurigheidstoelage wordt vervangen door een individuele toeslag. Kan de regering toelichten op basis van welke criteria gemeenten vast dienen te stellen of er zicht is op inkomensverbetering?

5. Toevoegen MKOB aan uitzonderingen op middelentoets bijstand

De leden van de PvdA-fractie zijn verheugd dat de koopkrachttegemoetkoming (MKOB) weer wordt uitgezonderd van de middelentoets in de bijstand. Per 1 januari 2015 komt de MKOB te vervallen en zal er een ouderencomponent in de huishoudtoeslag geïntroduceerd worden. Hoe wordt de doelgroep over deze veranderingen geïnformeerd?

De leden van de CDA-fractie lezen met belangstelling dat de regering de MKOB wil uitzonderen van de bijstandstoets. De MKOB wordt in de plannen van de regering echter opgenomen in de huishoudtoeslag. Klopt de indruk van de leden van de CDA-fractie dat het feit dat de MKOB opgenomen wordt in de huishoudtoeslag per 1 januari 2015 automatisch precies hetzelfde effect heeft als wat hier wordt voorgesteld?

De leden van de D66-fractie hebben in de Miljoenennota 2014 gelezen dat de MKOB met ingang van 2015 wordt afgeschaft. De leden van de D66-fractie vragen op welke manier de MKOB kan worden uitgezonderd van de middelentoets in de bijstand, als de MKOB niet meer bestaat. De leden van de D66-fractie vragen de regering ook om nader te motiveren waarom de MKOB zou moeten worden uitgezonderd van de middelentoets. De leden van de D66-fractie zien de bijstand, evenals de regering, als een bodemvoorziening. Uitzonderingen op de middelentoets zouden naar het oordeel van de leden van de D66-fractie gericht moeten zijn op tegemoetkomingen voor specifieke noodzakelijke kosten of op inkomsten die gericht zijn op re-integratie. De leden van de D66-fractie zien niet hoe de MKOB daaraan bijdraagt. Tevens vragen de leden van de D66-fractie of zij het juist zien, dat vanwege de uitzondering van de MKOB van de middelentoets, een bijstandsgerechtigde die zijn hele leven in de bijstand heeft gezeten, er na het bereiken van de AOW-leeftijd op vooruit gaat. Kan de regering inzichtelijk maken wat voor een bijstandsgerechtigde zonder aanvullend pensioen het inkomenseffect is bij het bereiken van de AOW-leeftijd?

6. Aanscherping verplichting zich te onthouden van zeer ernstige misdrijven

De leden van de VVD-fractie zijn ook tevreden dat ernstige misdrijven nu een zelfstandige grond is om een uitkering te verlagen. Wanneer een uitkering voor drie maanden gekort wordt, betekent dit dat deze automa-

tisch weer herleefd of dat het individu hier om moet verzoeken. Kan de regering daarnaast aan de leden van de VVD-fractie bevestigen dat een eventuele verlaging niet teruggedraaid kan worden (via inkeerregel)? Het is immers niet mogelijk om de daad terug te draaien. Kan de regering aangeven voor welke sociale zekerheidswetten dit nu geldt? Kan de regering voorts bevestigen dat naast deze sanctiemogelijkheid ook het strafrecht nog openstaat?

De leden van de PvdA-fractie steunen het voorstel om «het zich onthouden van zeer ernstige misdragingen jegens ambtenaren» op te nemen als zelfstandige verplichting in de bijstand en de overige socialezekerheidswetten. Kan de regering toelichten hoe deze verplichting een reparatoir karakter heeft? Het is toch niet mogelijk om een gegeven klap terug te nemen cq. te repareren?

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat agressief gedrag of geweld tegen ambtenaren absoluut onacceptabel is. De leden van de D66-fractie staan in beginsel positief tegenover maatregelen om dit te verminderen. Niettemin hebben de leden van de D66-fractie wel enkele vragen over de voorgestelde maatregelen.

De leden van de D66-fractie vragen waarom de regering kiest voor maatregelen in het bestuursrecht om geweld tegen ambtenaren te verminderen. Waarom heeft de regering niet gekozen voor een aanscherping van het strafrecht?

Verder vragen de leden van de D66-fractie wat er allemaal dient te worden verstaan onder «zeer ernstige misdragingen». Welke van deze misdragingen worden niet bestraft in het strafrecht?

De leden van de D66-fractie lezen in het nader rapport dat de regering het wetsvoorstel op dit punt na ommekomst van de Raad van State heeft aangepast. Naar het oordeel van de regering is er nu sprake van een reparatoir karakter en niet van een punitief karakter. Wat zijn de wijzigingen ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel, waardoor er nu sprake is van een reparatoir in plaats van een punitief karakter?

Verder vragen de leden van de D66-fractie wie er bepaalt of er sprake is geweest van zeer ernstige misdragingen en op welke wijze hier aan waarheidsvinding moet worden gedaan, alvorens een besluit wordt genomen om een uitkering te verlagen dan wel stop te zetten. Klopt de indruk van de leden van de D66-fractie dat het college de bevoegdheid heeft om te besluiten dat er sprake is geweest van zeer ernstige misdragingen, zonder dat de aanvrager hiervoor gehoord wordt en de misdraging bewezen hoeft te zijn? In hoeverre is de aanvrager hier onschuldig, tot het tegendeel bewezen is?

De leden van de D66-fractie vragen hoe de voorgestelde maatregel zich verhoudt tot het «ne bis in idem»-principe. Naar de indruk van de leden van de D66-fractie, kan een zeer groot deel van de «zeer ernstige misdragingen» in het strafrecht behandeld vallen. Ook nu de maatregel volgens de regering een reparatoir karakter heeft, houden de leden van de D66-fractie de indruk dat sprake blijft van een straf. Komt hiermee de mogelijkheid te bestaan dat een aanvrager die zich misdraagt, zowel bij zijn uitkeringsaanvraag als onder het strafrecht gestraft kan worden?

De leden van de D66-fractie hebben ook vragen over de scheiding tussen misdragingen tijdens het verrichten van werkzaamheden en daarbuiten. Begrijpen de leden van de D66-fractie het wetsvoorstel goed, als zij hieruit concluderen dat iemands uitkering wel verlaagd of stopgezet kan worden wanneer bijvoorbeeld de aanvrager een betrokken ambtenaar *tijdens* diens werktijd mishandelt, maar dat de uitkering niet verlaagd kan worden wanneer de aanvrager de betrokken ambtenaar *buiten* werktijd mishandelt? Naar de mening van de leden van de D66-fractie is een uitvoeringsorganisatie beter in staat om haar personeel tijdens de uitoefening van hun werkzaamheden te beschermen dan daarbuiten. De

leden van de D66-fractie vinden de keuze om alleen zeer ernstige misdagingen die onder werktijd gepleegd worden te bestraffen in dat opzicht opmerkelijk. Kan de regering deze keuze nader motiveren?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen waarom gemeenten bij de sanctie van drie maanden uitsluiting van de uitkering geen beleidsvrijheid krijgen om rekening te houden met de zwaarte van de overtreding en of er sprake van recidive is. Op basis van welke gronden vindt de regering een sanctie van drie maanden uitsluiting van de uitkering in alle situaties proportioneel, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. De leden van de ChristenUnie-fractie willen weten waarom de regering de periode van drie maanden niet als maximale periode instelt. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen waarom de regering geen kan-bepaling ten aanzien van de sanctie heeft opgenomen, zodat gemeenten meer ruimte hebben voor maatwerk. Hoe wordt voorkomen dat de positie van kinderen in het geding komt als ouders de drie maanden uitsluiting van de uitkering als sanctie krijgen opgelegd, zo willen de leden van de ChristenUnie-fractie weten.

7. Verplichtingen uitkeringsgerechtigden

7.1 Algehele arbeids- en re-integratieplicht

Over de ontheffingen hebben de leden van de VVD-fractie enkele vragen. Om welke redenen worden nu ontheffingen verleend? Wat zijn redenen om in de toekomst nog ontheffingen te verlenen? De regering geeft eerst aan dat er alleen nog maar tijdelijke ontheffingen worden verleend, maar geeft later aan dat voor mensen die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn er wel een permanente ontheffing kunnen krijgen. Betreft deze laatste groep de enige uitzondering op de tijdelijke ontheffingen, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Over welke groep hebben we het dan en wie bepaald dit? Is dit een medische keuring. De meeste mensen die duurzaam en volledig arbeidsongeschikt zijn zitten toch in de Wajong of de IVA? Hoeveel procent in de bijstand is naar verwachting duurzaam en volledig arbeidsongeschikt?

De leden van de SP-fractie vragen of de regering onderkent dat het aantal bijstandsgerechtigden met een ontheffing van de arbeidsplicht al jaren gestaag daalt (*Divosamonitor 2013*)? Is de regering van mening dat een ontheffing van de arbeidsplicht over het algemeen zorgvuldig tot stand komt en hieraan verstandelijke, lichamelijke danwel psychische beperkingen ten grondslag liggen? Zo nee, is de regering van mening dat sociale diensten hun werk niet goed uitvoeren als het gaat om de ontheffing van de arbeidsplicht?

Is de regering op de hoogte van het onderzoek van de Inspectie Werk en Inkomen waaruit blijkt dat gemeenten nog sporadisch een ontheffing verlenen van de arbeidsplicht op grond van artikel 9a aan alleenstaande ouders met een kind tot 5 jaar? En dat de Inspectie adviseert aan gemeenten dat zij alerter zouden moeten zijn op het informeren van ouders voor wie een ontheffing op die grond van toepassing zou kunnen zijn? Op welke wijze brengt de regering deze uitkomsten van onderzoek in overeenstemming met voorliggend wetsvoorstel?

Wat is de reden dat de regering alleenstaande ouders met een kind jonger dan 5 jaar niet de mogelijkheid willen geven om voor het eigen kind te zorgen? Is de arbeidsplicht niet een miskennis van de waarde van zorgtaken voor kleine kinderen? Zeker gezien het feit dat er slechts sporadisch ontheffing wordt verleend van de arbeidsplicht aan alleenstaande ouders met een kind tot 5 jaar.

De leden van de SP-fractie verwachten dat scholing of opleiding voor alleenstaande ouders met een kind tot 5 jaar gezien de levensfase waarin

de jonge kinderen zich bevinden in het algemeen beter zal aansluiten bij het gezinsritme dan een strenge arbeidsplicht. Is de regering voornemens om de alleenstaande ouders rechten te geven met betrekking tot de kinderopvang als zij moeten voldoen aan de arbeidsplicht? Zo ja, welke rechten denkt u aan en hoe verankert u deze in de wet? Zo nee, waarom niet? Kan de regering schetsen hoeveel alleenstaande ouders in de bijstand middels begeleiding en opleiding begeleid zijn naar een betaalde baan? Zijn zij hiermee ook uitkeringsonafhankelijk geworden?

De leden van de SP-fractie vragen hoeveel alleenstaande ouders in de WWB in armoede leven? Hoeveel kinderen van alleenstaande ouders in de WWB groeien op in armoede? Welke maatregelen neemt de regering om de combinatie van zorg en arbeid te vergemakkelijken voor alleenstaande ouders met een bijstandsuitkering? Op welke regelingen kunnen deze ouders op dit moment aanspraak maken? Kan de regering aangeven hoeveel mensen sinds de invoering van de specifieke ontheffingsmogelijkheid van deze regeling gebruik hebben gemaakt? Hoeveel mensen zullen door het afschaffen van deze regeling uit de bijstand stromen?

De leden van de SGP-fractie vragen waarom de regering een nieuwe aanscherping ten aanzien van alleenstaande ouders met jonge kinderen voorstelt, terwijl nog in 2012 een aanscherping is doorgevoerd met het oog op het versterken van de aansluiting op de arbeidsmarkt. Zij vragen waarom wordt afgeweken van de gangbare procedure om wetswijzigingen eerst degelijk te evalueren. Welke acute problemen zijn er die voortijdig tot wijziging nopen, zo vragen de leden van de SGP-fractie. De leden van de SGP-fractie vragen een nadere onderbouwing van het voornemen van de regering om alleenstaande ouders uit te sluiten van de bijstand wanneer zij zelf volledig hun kinderen in de leeftijd tot vijf jaar willen verzorgen en opvoeden. De leden van de SGP-fractie vragen hoe dit voorstel om deze kwetsbare groep van bijstand uit te sluiten te verenigen is met juridische kaders als het recht op familielevens.

De leden van de SGP-fractie vragen of de regering onderkent dat de toelichting op de verscherpte arbeidsplicht een stigmatiserende uitwerking heeft met betrekking tot alleenstaande ouders die hun jonge kinderen zelf willen opvoeden, namelijk door te stellen dat betaalde arbeid een beter rolpatroon is dan zorg voor de kinderen en dat deze kinderen een beperktere sociale omgeving hebben en een voorbeeld en perspectief missen op een betere toekomst. De leden van de SGP-fractie vragen hoe de geschetste beeldvorming bijdraagt aan een positief beeld van mantelzorg en hoe het voorgestelde beleid bijdraagt aan de ambitie van de regering om burgers ondersteuning en maatwerk te bieden voor mantelzorg, juist in moeilijke situaties.

7.2 Plicht tot tegenprestatie

Een verplichte tegenprestatie is volgens de leden van de VVD-fractie een goede manier om wat terug te doen voor de uitkering, maar nog belangrijker, om ritme op te doen, sociale contacten te onderhouden en de kans op een baan te vergroten. Heeft de regering enkele voorbeelden van de tegenprestatie? Biedt de wet ook de mogelijkheid voor bijstandsgerechtigden om zelf een tegenprestatie te organiseren, vergelijkbaar met het Australische programma «work for the dole»?

De tegenprestatie kan ook bijdragen aan re-integratie. Wordt er van mensen in een re-integratietraject automatisch ook een aparte tegenprestatie verwacht? Als er al uitzonderingen zijn op de verplichte tegenprestatie in het kader van re-integratie, hoe zien deze er dan uit?

De leden van de PvdA-fractie maken zich zorgen over de uitvoering van de maatschappelijke tegenprestatie in de bijstand. Meest beducht zijn de leden van de PvdA-fractie voor verdringing van reguliere arbeid en de

onderminning van cao-betaald werk. Deze glijdende schaal wordt helaas ook duidelijk in de Memorie van Toelichting: «*Bij werkzaamheden die in het kader van de tegenprestatie opgedragen kunnen worden is sprake van additionele onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden. Het onderscheid tussen betaalde en onbetaalde werkzaamheden is afhankelijk van onder meer economische factoren en van keuzes die mede op basis daarvan door het bedrijfsleven en/of de overheid worden gemaakt.*» De leden van de PvdA-fractie nemen afstand van deze redenering en vragen de regering dit ook te doen.

De glijdende schaal wordt ook duidelijk zichtbaar in het onderzoek «Voor wat hoort wat» van de Inspectie. In de bijlage worden een aantal voorbeelden genoemd, waarbij volgens de leden van de PvdA-fractie sprake kan zijn van verdringing van regulier werk: de was doen, strijken, ramen zemen, inzet in de groenvoorziening waar de gemeente de handen vanaf heeft getrokken, warme maaltijden bereiden en leveren, tekenwerkzaamheden architect, mailings voor gemeente verzorgen en nieuwsbrieven rondbrengen, helpen bij landelijke horeca keten, helpen op metaalafdeling. Graag krijgen de leden van de PvdA-fractie hier een reactie op van de regering.

De aangehouden motie Kerstens (Kamerstuk 30 545-127) vraagt om heldere handvaten voor burgers en gemeenten ter verduidelijking van de rechten en plichten betreft de tegenprestatie. De leden van de PvdA-fractie vinden het jammer dat het onderzoek (nog) geen concrete handvaten heeft opgeleverd, maar slechts een schets geeft van de huidige uitvoering van de tegenprestatie. Zo geven de gemeenten aan het vinden van voldoende maatschappelijk nuttige activiteiten (die niet leiden tot verdringing van vrijwilligerswerk of betaalde arbeid) een belemmering te vinden, maar geeft de regering hen geen handvaten nu zij de tegenprestatie verplicht moeten inzetten. Welke handvaten krijgen gemeenten bij het vinden van voldoende maatschappelijk nuttige activiteiten (die niet leiden tot verdringing van vrijwilligerswerk of betaalde arbeid) in de «werkwijzer tegenprestatie»? Wat komt er nog meer in deze werkwijze te staan?

De leden van de PvdA-fractie zouden graag zien dat het verlenen van mantelzorg als tegenprestatie kan gelden. Graag een reactie van de regering. De leden van de PvdA-fractie zijn positief over de mogelijkheid van bijstandsgerechtigden om zelf een voorstel tot tegenprestatie aan te dragen. Mag iemand vrijwilligerswerk aandragen als tegenprestatie? Wat vindt de regering van de conclusie uit het rapport van de Inspectie dat gemeenten geen scherp onderscheid maken tussen de tegenprestatie en de activering op basis van re-integratie en participatiebeleid? Mag de tegenprestatie bestaan uit werkzaamheden in het kader van een werkervaringsplaats, re-integratietraject of stage bij een private werkgever?

De leden van de SP-fractie vragen of de regering kan toelichten op welke wijze het verplichten tot een tegenprestatie bijstandsgerechtigden uit de armoede helpt en hen aan een baan met een fatsoenlijk salaris helpt? Acht de regering het wenselijk om de in te zetten instrumenten in de bijstand niet langer in dienst te laten staan van het aan het werk helpen van mensen, maar als middel om goedkoop publieke taken uit te voeren? Kan de regering dit toelichten?

Kan de regering een overzicht geven van concrete werkzaamheden die een aanvulling zijn op de reguliere arbeid en niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt? Zijn werkzaamheden die worden bezuinigd door gemeenten, zoals groenvoorziening, stratenmaker, thuiszorg, sneeuw-schuiven, koffie schenken, beheer wijkcentra etc. werkzaamheden die vallen onder de tegenprestatie naar vermogen? Wat is de definitie van regulier werk?

Wat is volgens de regering de maximale omvang per week van de tegenprestatie naar vermogen? Wat is volgens de regering de maximale

duur van de tegenprestatie naar vermogen in maanden? Wat wordt bedoeld met de zin dat «de omvang van de werkzaamheden en de duur in de tijd van de tegenprestatie in de regel beperkt dienen te zijn»? Hoe verhoudt de «invloed van de uitkeringsgerechtigde op de keuze van de maatschappelijk nuttige werkzaamheden» zich tot het feit dat «het college uiteindelijk bepaalt welke tegenprestatie opgedragen wordt»? Kunnen bijstandsgerechtigden 7 dagen per week, 24 uur per dag opgeroepen worden om een tegenprestatie te leveren? Zo nee, hoe lang en hoeveel uur per maand zouden bijstandsgerechtigden een tegenprestatie moeten leveren?

De leden van de SP-fractie constateren dat de regering stelt dat de tegenprestatie niet bedoeld is als re-integratie instrument en de in dat kader te verrichten werkzaamheden juist geen onderdeel mogen uitmaken van werkzaamheden die in het algemeen verkeer als arbeid op de reguliere arbeidsmarkt worden aangeduid tegelijkertijd stelt de regering dat de tegenprestatie ook kan bijdragen aan de re-integratie. Ook worden de activiteiten door gemeenten en werkgevers bepaald, afhankelijk van o.a. de arbeidsmarktsituatie. Deze twee zaken staan haaks op elkaar. Is dit een omissie? Is de regering voornemens dit aan te passen? Kan de regering een definitie geven van «arbeid op de reguliere arbeidsmarkt»?

De leden van de CDA-fractie zijn het eens met de regering dat van bijstandsgerechtigden mag worden verwacht dat zij zich naar vermogen inzetten voor de maatschappij. Met dit wetsvoorstel wordt de bevoegdheid van het college om een tegenprestatie te vragen omgezet in een verplichting. Hoe ziet de regering deze tegenprestatie? Is de regering het met de leden van de CDA-fractie eens dat de tegenprestatie niet zozeer moet worden gezien als bezigheidstherapie, maar als een focus op arbeidsmarktperspectief?

De leden van de D66-fractie zien de maatschappelijke tegenprestatie als een nuttig beleidsinstrument om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt arbeidsritme te laten opdoen, regelmaat te bieden en (weer) in een sociaal netwerk te komen. Echter, de leden van de D66-fractie hebben vragen over het nut en de mogelijkheden om de maatschappelijke tegenprestatie verplicht op te leggen aan alle bijstandsgerechtigden. Zij zijn namelijk van mening dat de tegenprestatie zeker niet mag leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt en de zoektocht naar een reguliere baan niet in de weg mag staan.

De leden van de D66-fractie signaleren enige ambiguïteit tussen het wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting. Zij constateren dat de wettekst van gemeenten verlangt om personen een tegenprestatie op te leggen, maar dat in de Memorie van Toelichting staat dat alle gemeenten de verplichting hebben om beleid te formuleren om aan mensen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden op te dragen. Moeten de leden van de D66-fractie het wetsvoorstel zo lezen dat alle gemeenten verplicht worden om van alle bijstandsgerechtigden een maatschappelijke tegenprestatie te vragen?

De leden van de D66-fractie vragen de regering om toe te lichten waarom zij van mening is dat het al dan niet vragen van een maatschappelijke tegenprestatie niet aan de gemeentelijke beleidsvrijheid kan worden overgelaten.

De leden van de D66-fractie vragen hoeveel gemeenten nu gebruik maken van de mogelijkheid om een maatschappelijke tegenprestatie te vragen. Hoeveel bijstandsgerechtigden leveren nu een maatschappelijke tegenprestatie? Welk percentage van het totaal aantal bijstandsgerechtigden is dit? Welke mogelijkheden zijn er voor gemeenten om voor alle bijstandsgerechtigden een maatschappelijke tegenprestatie te organiseren, zonder dat hierbij verdringing optreedt?

De leden van de D66-fractie vragen de regering wat de randvoorwaarden zijn waar de maatschappelijke tegenprestatie aan moet voldoen.

De leden van de D66-fractie vragen of gemeenten verplicht zijn om, wanneer het binnen de eigen gemeentegrens onmogelijk is om zonder verdringing de maatschappelijke tegenprestatie te organiseren, dit buiten de gemeentegrens te organiseren. Als dit het geval is, vragen de leden van de D66-fractie in hoeverre dan een relevante tegenprestatie wordt geleverd? De tegenprestatie komt dan immers ten goede aan een andere gemeente dan de gemeente die de uitkering betaalt.

De leden van de D66-fractie wijzen er op dat uit het onderzoek «Tegenprestatie WWB» van de Inspectie SZW blijkt dat gemeenten enkele grote belemmeringen zien voor de tegenprestatie: het is lastig om voldoende activiteiten te vinden zonder verdringing en de organisatie en begeleiding kost geld. In dit licht vinden de leden van de D66-fractie de redenering van de regering dat een verplichting van de tegenprestatie voor gemeenten niet tot extra uitvoeringskosten leidt, omdat gemeenten nu al de *mogelijkheid* hebben de tegenprestatie op te leggen, merkwaardig.

Hebben gemeenten, toen de mogelijkheid tot het vragen van een maatschappelijke tegenprestatie is geïntroduceerd, extra budget voor uitvoeringskosten gekregen? Zo ja, om hoeveel geld ging dit en op welke aantallen bijstandsgerechtigden was dit gebaseerd? De leden van de D66-fractie vragen de regering of tegenover het feit dat gemeenten geen vergoeding krijgen voor extra uitvoeringskosten, ook de vrijheid staat om de tegenprestatie niet te hoeven organiseren.

Tevens constateren de leden van de D66-fractie dat er veel signalen zijn over verdringing op de arbeidsmarkt vanwege de maatschappelijke tegenprestatie en werken met behoud van uitkering. Wanneer op veel grotere schaal tegenprestaties georganiseerd moeten worden, zien de leden van de D66-fractie dit risico alleen maar toenemen. Het eerdergenoemde onderzoek van de Inspectie SZW geeft geen inzicht in de mate waarin de tegenprestatie leidt tot verdringing op de arbeidsmarkt. In het onderzoek worden ook geen goede en minder goede voorbeelden van de gemeentelijke praktijk worden genoemd. Is de regering alsnog bereid om dit te onderzoeken en gemeenten heldere handvatten te bieden voor de maatschappelijke tegenprestatie?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen om een toelichting in hoeverre belanghebbende de ruimte hebben om zelf gekozen vrijwilligerswerk te verrichten in plaats van de door gemeenten opgelegde tegenprestatie. Op welke wijze worden daarnaast verdringingseffecten op de arbeidsmarkt als gevolg van de tegenprestatie voorkomen, zo willen de leden van de ChristenUnie-fractie weten. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of dagbesteding binnen de WMO vanaf 2015 in plaats van de tegenprestatie kan komen.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen zich in gemoede af of de verplichte tegenprestatie niet volledig contraproductieve gevolgen zal hebben. Bestaat niet al te zeer het risico van verdringing van arbeidsplaatsen door de veel goedkopere tegenprestatie?

De leden van de 50PLUS-fractie vragen of het systeem met de tegenprestatie leidt tot verdringing op de arbeidsmarkt wat in tijden van hoge werkloosheid bijzonder contraproductief is en het alleen nog maar lastiger zal maken voor mensen om betaald werk te vinden? Kan de regering dit toelichten?

De leden van de 50PLUS-fractie vragen wie de kosten betaalt voor het begeleiden van bijstandsgerechtigden bij verplicht vrijwilligerswerk? Hoe denkt de regering dat de sociale verhouding zich zal ontwikkelen tussen vrijwilligers en de verplichte vrijwilligers?

7.3 Uniformering van diverse verplichtingen

De leden van de VVD-fractie vragen bij welke verplichtingen de term «naar vermogen» aan de orde is. Kan de regering een uitputtende lijst geven aan de leden van de VVD-fractie?

Kan de regering uitleggen aan de leden van de VVD-fractie waarom er gekozen is om verschillende voorwaarden toe te voegen in artikel 18 van de bijstandswet? Is dat omdat dit het afstemmingsartikel is?

Kan de regering aan de leden van de VVD-fractie aangeven welke verordeningsoverheidsverplichtingen er nog aanwezig zijn in de bijstand voor gemeenten?

De leden van de PvdA-fractie zijn kritisch op de voorgestelde verhuisplicht in de WWB. Kan de regering toelichten waarom dit nodig wordt geacht?

Deelt de regering de mening dat het erg belangrijk is dat juist deze meest kwetsbare groep die aangewezen is op bijstand de nabijheid van het eigen sociale netwerk nodig heeft voor sociale participatie en activering, «beter een goede buur dan een verre vriend»? En op welke manier wordt er rekening gehouden met een gezin, of de situatie waarin mantelzorg wordt verleend? In hoeverre acht de regering een verhuisplicht proportioneel als het gaat om tijdelijk werk? Juist vanwege de lokale situatie heeft de regering afgezien van uniformering van de verplichting betreffende het naar vermogen verkrijgen van algemeen geaccepteerde arbeid. Hoe verhoudt dit zich tot de uniformering van de verplichting om te verhuizen? Het verkrijgen en behouden van kennis en vaardigheden wordt als nieuwe verplichting toegevoegd. Uit de tekst en de toelichting kan niet worden afgeleid wat deze norm inhoudt. Vooral bij het behouden van kennis en vaardigheden kunnen vraagtekens worden gezet bij de toetsbaarheid van die norm. Graag een reactie van de regering.

De leden van de PvdA-fractie zijn niet overtuigd van de omgekeerde bewijslast bij de belemmeringen die een gevolg zijn van kleding, gedrag of gebrek aan verzorging. Waarom kiest de regering er voor de bewijslast bij de burger te leggen? In hoeverre kan de belanghebbende het niet nakomen van deze verplichting repareren?

De leden van de SP-fractie constateren dat bijstandsgerechtigden door het college kunnen worden gedwongen om zich bij uitzendbureaus in te schrijven. Uit onderzoek blijkt dat uitzendbureaus vaak uitkeringsgerechtigden weigeren, waardoor uitkeringsgerechtigden zich niet kunnen inschrijven? Kan een uitkeringsgerechtigden een maatregel opgelegd krijgen op het moment dat hij of zij is geweigerd bij een uitzendbureau? Waarop is een reisduur van 3 uur per dag voor een bijstandsgerechtigde gebaseerd? Geldt dit alleen voor reguliere werkzaamheden of geldt deze reisduur ook voor mensen die een tegenprestatie opgelegd krijgen?

De leden van de SP-fractie vragen of de regering een uitputtende lijst kan geven van de kleding die geaccepteerd wordt door de sociale dienst? Kan de regering ook een uitputtende lijst geven wat er wordt bedoeld met «gebrek aan persoonlijke verzorging»? Kan de regering aangeven of de volgende kleding en verzorging in strijd is met de door de regering benoemde kleding- en verzorgingsvoorschriften:

- het dragen van dreadlocks of een hanekam
- het dragen van sportschoenen
- het dragen van een mouwloos hemd
- het dragen van een trainingspak
- het dragen van een pet
- het dragen van slippers
- het dragen van een korte broek of een jurkje met blote benen
- het zichtbaar dragen van een piercing
- het zichtbaar dragen van een tatoeage
- geblondeerd haar, roodgeverfd haar of paars geverfd haar

- een ketting met een kruis eraan
- zwarte nagellak

De leden van de CDA-fractie constateren dat de verhuisplicht een van de geüniformeerde arbeidsverplichtingen is waaraan gemeenten zich moeten houden. De leden van de CDA-fractie vinden deze nieuwe verplichting, dat men bereid moet zijn 3 uur te reizen of te verhuizen nogal curieus.

Het ligt niet in de rede dat iemand uit de bijstand onmiddellijk een vaste baan aangeboden krijgt. Dan is het van belang te weten hoe er wordt omgegaan met de verhuisplicht en de maximum reistijd en of er sprake is van redelijkheid en billijkheid.

- Indien een werkgever 120 kilometer verder (1,5 uur met de trein) een tijdelijke baan van drie maanden aanbiedt (5 dagen per week, 6 uur per dag) tegen minimumloon maar zonder vergoeding van reiskosten, is de uitkeringsgerechtigde dan verplicht die te accepteren?
- Indien die baan aangeboden wordt als proefperiode (6 maanden) met uitzicht op een vast contract?

Kan de regering in algemene zin schetsen wanneer sprake is van redelijkheid en billijkheid?

Is de regering zich ervan bewust dat deze verplichting veel negatieve sociale en financiële gevolgen met zich mee kan brengen, zoals ontwrichting van gezins- en familielevens, verlies van de sociale omgeving, het opgeven van een eigen woning onder de huidige moeilijke economische condities en het geven van bijzondere bijstand voor verhuiskosten? Is deze verhuisplicht niet in strijd met het recht op gezinsleven? Wordt deze verplichting ook opgelegd voor het verkrijgen van tijdelijke arbeid? Kan de regering deze verplichting nader motiveren?

Ook het verkrijgen en behouden van kennis en vaardigheden wordt als nieuwe verplichting ingevoerd. Uit de tekst en de toelichting kan niet worden afgeleid wat deze norm inhoudt. Vooral bij het behouden van kennis en vaardigheden zetten de leden van de CDA-fractie vraagtekens bij de toetsbaarheid van die norm. Hoe moet het college dit gaan uitvoeren?

De leden van de CDA-fractie vinden het vanzelfsprekend dat het verkrijgen, aanvaarden en behouden van algemeen geaccepteerde arbeid niet mag worden belemmerd door kleding, gebrek aan persoonlijke verzorging of gedrag. Toch is ook hier weer de vraag gerechtvaardigd hoe de gemeenten dit in praktijk moeten gaan beoordelen? Graag een nadere toelichting op dit punt.

Kan de regering voorts aangeven wanneer de aanvrager van een uitkering niet voldoende aan de verplichting om werk te vinden voldoet? Hoe wordt dit toetsbaar gemaakt?

Het college is onder de huidige WWB bevoegd om in individuele gevallen een bijstandsgerechtigde tijdelijk te ontheffen van de verplichting tot arbeidsinschakeling in geval van dringende redenen. In dit wetsvoorstel worden de mogelijkheden tot het verlenen van een individuele ontheffing beperkt. Het college kan alleen tijdelijk een ontheffing verlenen van de arbeidsplicht en het verrichten van een tegenprestatie, maar niet meer van de re-integratieplicht. De leden van de CDA-fractie merken op dat met deze wijziging de beleidsvrijheid van het college verder wordt beperkt. Wat is hiervan de achtergrond? Graag een uitgebreide motivering.

Kan de regering een nadere toelichting geven op de handhaafbaarheid van de voorgestelde maatregelen? Kan de regering daarbij ingaan op de capaciteit die gemeenten voor de handhaving zullen moeten inzetten?

De leden van de D66-fractie lezen dat de regering een aantal verplichtingen wil uniformeren. De leden van de D66-fractie vinden het terecht dat tegenover de verstrekking van een bijstandsuitkering, aan de ontvanger een aantal eisen wordt gesteld, zoals het actief zoeken naar een baan en het accepteren van algemeen geaccepteerde arbeid. Over de uniformering

van deze verplichtingen hebben de leden van de D66-fractie echter een aantal vragen.

Als de leden van de D66-fractie het wetsvoorstel goed lezen, gaat het de regering om het uniformeren van verplichtingen en niet om het opleggen van nieuwe verplichtingen. De leden van de D66-fractie vragen de regering wat de reden is waarom verplichtingen die gemeenten nu kunnen opleggen, naar het oordeel van de regering moeten worden opgelegd door alle gemeenten?

De leden van de D66-fractie vragen of er onder de verplichtingen die onder a t/m i in het wetsvoorstel zijn opgenomen onder G als het nieuwe artikel 18 lid 4 van de WWB verplichtingen zijn die nu nog niet door gemeenten opgelegd *kunnen* worden aan bijstandsgerechtigden.

De leden van de D66-fractie vragen de regering om de verplichting onder h nader toe te lichten. Wordt hiermee bedoeld dat een gemeente een bijstandsgerechtigde kan verplichten om een medische behandeling te ondergaan, als dat nodig is om te kunnen werken? De leden van de D66-fractie vragen of colleges de vrijheid houden om geen medische behandelingen te verplichten.

De leden van de D66-fractie vragen om een nadere toelichting op de verplichting onder d. Wordt hiermee bedoeld dat een bijstandsgerechtigde bereid moet zijn te verhuizen naar een woonplaats buiten een reisafstand van 3 uur per dag, indien er binnen een reisduur van 3 uur per dag geen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen is? De leden van de D66-fractie vragen hoe een gemeente deze verplichting kan controleren en kan afdwingen. De leden van de D66-fractie vragen hoe de reisduur van 3 uur per dag gedefinieerd wordt. Wordt hiermee de reisduur per openbaar vervoer bedoeld? De leden van de D66-fractie vragen hoe de verhuisverplichting zich verhoudt tot een arbeidsmarkt waar part time contracten en tijdelijke contracten heel gewoon zijn. Is een bijstandsgerechtigde bijvoorbeeld verplicht te verhuizen, wanneer hij op een reisduur van 4 uur een contract kan krijgen voor 20 uur per week of voor 6 maanden?

De leden van de D66-fractie vragen hoeveel ruimte gemeenten houden in de toepassing van de verplichtingen. De leden van de D66-fractie constateren dat de geüniformeerde verplichtingen ruim zijn omschreven. Wat bijvoorbeeld de juiste kleding, persoonlijke verzorging of gedrag is, kan door uitvoerders verschillend worden geïnterpreteerd. De leden van de D66-fractie vragen of het de bedoeling is van de regering dat de gemeenten alle vrijheid behouden om binnen deze uniformering van de verplichtingen maatwerk toe te passen. Dit zouden de leden van de D66-fractie toejuichen. Indien dit niet het geval is, en het de bedoeling is van de regering dat de geüniformeerde verplichtingen ook uniform worden toegepast en uniform worden gehandhaafd, vragen de leden van de D66-fractie welke maatregelen de regering wil gaan nemen om te zorgen dat dit ook werkelijk gaat gebeuren.

De leden van de D66-fractie merken op dat de coalitie in het Regeerakkoord heeft afgesproken dat mensen die de Nederlandse taal niet beheersen, geen bijstandsuitkering krijgen. Klopt het dat deze eis niet is opgenomen in dit wetsvoorstel? Of verstaat de regering onder de verplichting tot het verkrijgen en behouden van noodzakelijke kennis en vaardigheden ook beheersing van de Nederlandse taal?

De leden van de ChristenUnie-fractie willen weten hoe de belanghebbende concreet aantonen dat hij of zij aan de verplichtingen heeft voldaan. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen welke criteria gelden voor het vaststellen van de bepaling dat de belanghebbende het verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid niet mag belemmeren door kleding, gebrek aan persoonlijke verzorging of gedrag. Leidt dit ook niet tot extra bureaucratie voor

werkgevers omdat zij ter controle benaderd moeten worden door de gemeente, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen op welke wijze de bereidheid van de belanghebbende om te verhuizen gedefinieerd en vastgesteld wordt. Hoe wordt hierbij rekening gehouden met het feit dat (het meerdere malen) verhuizen voor een tijdelijke baan gezien de bijkomende kosten en bijvoorbeeld de gevolgen voor het sociaal netwerk van het gezin ook nadelige effecten kan hebben, zo willen de leden van de ChristenUnie-fractie weten.

De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat het wetsvoorstel geüniformeerde arbeidsverplichtingen en maatregelen introduceert. In artikel 18 lid 4 WWB wordt voor het college de verplichting opgenomen om de bijstand in ieder geval met 100% te verlagen voor een periode van 3 maanden indien belanghebbende de geüniformeerde arbeidsverplichtingen niet nakomt. In het wetsvoorstel wordt nu voorgesteld om burger te sanctioneren met drie maanden geen uitkering. Gemeenten willen niet dat burgers de dupe worden van regels die te rigide zijn en verwachten dat maatschappelijke problemen eerder zullen toe- dan afnemen. De Maatregelen WWB kunnen leiden tot een verhoging van de schulden bij de werkzoekende maar er zal ook een groter beroep worden gedaan op andere gemeentelijke vangnetten zoals de bijzondere bijstand, schuldhulpverlening, ondersteuning van de voedselbanken en de maatschappelijke opvang. Wij willen geen uniforme verplichtingen opleggen. Kunnen de verplichtingen omgezet worden in een «kan-bepaling» zodat gemeenten maatwerk kunnen leveren?

De leden van de 50PLUS-fractie stellen dat de bewijslast dat is voldaan aan de verplichtingen bij de belanghebbende komt te liggen, maar dat dit praktisch onuitvoerbaar kan blijken. Met name dat belanghebbende het verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid niet mag belemmeren door kleding, gebrek aan persoonlijke verzorging of gedrag, is een lastige. Wie bepaalt de criteria hiervoor? Hoe toont een belanghebbende aan dat hij iets niet heeft gedaan?

7.4 Zoekperiode van vier weken

De leden van de PvdA-fractie maken zich zorgen over de jongeren die na afloop van de zoektermijn niet terugkomen. Als zij werk hebben gevonden, dan is dat natuurlijk prima. Het gaat de leden van de PvdA-fractie om de groep die geen werk vindt en zich ook niet meer meldt voor bijstand. Wat gebeurt er met hen, wie heeft er zich op hen? Uit het Inspectierapport «Actief op weg naar werk» blijkt dat veel gemeenten geen zicht hebben op de situatie van jongeren die zich wel hebben gemeld maar niet zijn teruggekomen voor een bijstandsaanvraag. De leden van de PvdA-fractie vinden dit zorgelijk en zijn van mening dat de gemeenten hier een minimale inspanning moeten verrichten om deze groep in beeld te krijgen/houden. Graag een reactie van de regering. Gemeenten geven aan dat twee voorname knelpunten betrekking hebben op de beperkte instroommomenten in het onderwijs is en het niet toelaten van sommige jongeren. Hoe gaat de regering, in overleg met de gemeenten en het onderwijs, deze knelpunten aanpakken? De Inspectie concludeert dat enkele gemeenten intensieve ondersteuning geven tijdens de zoektermijn en hiermee in strijd handelen met het uitgangspunt van de eigen verantwoordelijkheid. Is de regering bereid om de ondersteuningsonthouding uit de wet te schrappen en hier gemeenten beleidsvrijheid te geven, bijvoorbeeld om kwetsbare jongeren te kunnen ondersteunen?

Is de regering voornemens te kijken naar een verordeningplicht voor gemeenten om op lokaal niveau invulling te geven aan de verplichtingen

met betrekking tot het zoeken naar werk en tot het zoeken naar scholingsmogelijkheden, nu blijkt dat het overgrote deel van de gemeenten deze verplichtingen beleidsarm heeft ingevuld en de regering bovendien voornemens is de doelgroep voor de zoektermijn te verbreden? Welke nieuwe doelgroepen kunnen te maken krijgen met de zoekperiode van vier weken? Wat is de budgettaire opbrengst van deze maatregel? Geldt de zoekperiode van vier weken na elke tijdelijke arbeidsperiode? In welke gevallen kunnen gemeenten afzien van de zoekperiode, in hoeverre kunnen zij maatwerk toepassen? Hoe denkt de regering over een kan-bepaling in de wet voor de zoekperiode van vier weken? In hoeverre krijgen gemeenten nu de vrijheid om een voorschot te verstrekken tijdens de zoekperiode van vier weken? Is de regering bereid te kijken naar de situatie waarbij er standaard een voorschot wordt verstrekt en deze terugbetaald moet worden indien belanghebbende binnen vier weken werk vindt?

De leden van de SP-fractie vragen of de regering kan toelichten op welke wijze de huidige systematiek teveel de eigen verantwoordelijkheid ondermijnt en wat een zoektermijn van vier weken voor alle bijstandsgerechtigden hieraan gaat veranderen? Is er in de vier weken dat de bijstandsgerechtigde op zoek moet naar werk mogelijkheid tot het aanvragen van een voorschot op de uitkering? Zo nee, op welke wijze dient de bijstandsgerechtigde in deze vier weken in zijn of haar inkomen te voorzien? Hoe verhoudt deze maatregel zich tot de wens van de regering tot het terugdringen van schulden onder bijstandsgerechtigden? Hoe verhoudt deze maatregel zich tot de grondwet? Geldt deze maatregel ook voor weduwen en wezen die hun partner hebben verloren en daardoor aanspraak moeten maken op een uitkering? Acht u het menselijk om nabestaanden geen mogelijkheid te geven om te rouwen, maar hen direct na het overlijden vier weken te laten zoeken naar werk voordat zij een bijstandsuitkering toegekend krijgen? Is de regering ervan op de hoogte dat na het overlijden van een partner iemand vijf maanden verzuimd? Hoe verhoudt zich dit tot een zoektermijn van vier weken voor de bijstand? Is de regering voornemens om voor nabestaanden de zoektermijn van vier weken te schrappen? Geldt de zoektermijn ook voor mannen en vrouwen die te maken hebben gehad met een scheiding en hierdoor aanspraak moeten maken op een uitkering? Zorgt een zoektermijn voor personen die te maken hebben gehad met een scheiding niet juist voor hoge schulden en zouden zij niet direct aanspraak moeten kunnen maken op een inkomen om grotere problemen te voorkomen? De leden van de SP-fractie vragen of het waar is dat de oorzaken van achtereenvolgens werkloosheid, dakloosheid, schooluitval, armoede en uitkeringsafhankelijkheid vooral te maken heeft met een gebrek aan inkomen?

Kan de regering aangeven hoeveel bijstandsgerechtigden zich door de introductie van deze vier weken niet meer zullen melden? Op welke wijze worden niet-melders opgespoord? Hoeveel levert dit aan besparing op? Deelt de regering de mening dat door deze maatregel het aantal daklozen zal groeien? Zo nee, waarom niet? In hoeverre zal deze maatregel volgens de regering bijdragen aan het terugdringen van het aantal daklozen? Geldt deze zoektermijn van vier weken ook – na introductie van de Participatiewet – voor jonggehandicapten met arbeidsvermogen? Hoeveel jonggehandicapten met arbeidsvermogen zullen zich vanwege de zoektermijn niet melden bij de sociale dienst? Hoeveel levert dit aan besparing op?

De leden van de SP-fractie vragen of de regering kan toelichten wat er wordt verstaan onder het «zoeken naar werk»? Kan de regering uiteenzetten op welke wijze een uitkeringsgerechtigde kan aantonen aan deze plicht te hebben voldaan? Welke documenten moeten bijvoorbeeld

worden overlegd? Op welke wijze wordt getoetst of een uitkeringsgerechtigde voldoende inspanning heeft geleverd om een baan te vinden?

Hoeveel sollicitatiebrieven moet een uitkeringsgerechtigde in deze vier weken versturen om aan deze plicht te voldoen?

Wanneer gaat het recht op een uitkering (of een voorschot) in? Is dat de dag dat een bijstandsgerechtigde zich voor het eerst meldt bij het UWV of de dag dat de bijstandsgerechtigde zich – na vier weken – voor de tweede keer meldt bij het UWV en aan alle eisen heeft voldaan? Krijgt de bijstandsgerechtigde die na vier weken wordt afgewezen en in bezwaar een inkomensvoorziening totdat er een beslissing wordt genomen over het bezwaar? Kan de regering een definitie geven van het woord «uitputtend» in de context van «een bijstandsuitkering eerst uitputtend alle mogelijkheden tot het verkrijgen van regulier werk nagaan»?

Als de inspanningen naar het oordeel van het college onvoldoende zijn gebleken, verlaagt het college de uitkering met 100% gedurende drie maanden, staat in de Memorie van Toelichting. Hoe kan het college een uitkering verlagen die niet eens is toegekend?

Wat betekent een zoektermijn van vier weken voor de toestroom bij de schuldhulpverlening, de voedselbank en de kledingbanken?

Kan de regering ingaan op de situatie van uitkeringsgerechtigden die tijdelijke of parttimebanen hebben, aangezien dit wetsvoorstel ervan uitgaat dat iemand óf een bijstandsuitkering heeft óf een baan. Moet een bijstandsgerechtigde die een baan heeft gevonden, maar binnen een jaar of een half jaar opnieuw een beroep moet doen op een bijstandsuitkering opnieuw eerst een zoektermijn van vier weken doorlopen? Zo ja, is dat niet juist een belemmering om weer aan het werk te gaan?

De leden van de CDA-fractie constateren dat gemeenten volgens dit wetsvoorstel niet mogen afwijken van de zoekperiode van vier weken. Nu hebben de gemeenten reeds de bevoegdheid om deze periode toe te passen. Een gemeente als Rotterdam laat zien dat dit een goede maatregel kan zijn. De vraag is echter waarom dit een verplichting moet worden. Waarom wil de regering werkzoekenden met veel tijdelijk en parttime werk keer op keer deze zoekperiode op leggen? Dit stimuleert een werkzoekende toch niet om zich actief in te zetten op de flexibele arbeidsmarkt? Veel gemeenten hanteren nu een aangepaste werkwijze die afgestemd is op de specifieke situatie van de werkzoekenden. Waarom wil de regering deze beleidsvrijheid van gemeenten verbieden? Is dit niet in strijd met de decentralisatie-gedachte?

De leden van de CDA-fractie verzoeken de regering in te gaan op de volgende casus.

A is veroordeeld tot een langdurige gevangenisstraf vanwege een serie gewelddadige diefstallen. Tijdens zijn straf wordt hij vervroegd uit de gevangenis geplaatst in een sociale huurwoning met een enkelbandje.

Met zijn illustere Curriculum Vitae lukt het hem niet onmiddellijk om betaald werk te vinden, zeker niet vanuit de gevangenis.

Hij heeft na zijn lange gevangenisstraf geen eigen middelen meer.

Op de eerste dag meldt hij zich voor een uitkering. Hem wordt te verstaan gegeven dat hij 4 weken moet wachten, maar ondertussen is hij verplicht de huur te betalen en moet hij op een of andere manier voorzien in zijn eerste levensbehoeften.

Begrijpen de leden van de CDA-fractie het goed dat hij de eerste vier weken veel rekeningen zal krijgen, geen inkomen heeft en dat dit niet leidt tot ongewenste situaties in de ogen van de regering?

De leden van de D66-fractie constateren dat de zoekperiode van vier weken materieel niet zal gelden voor mensen die uit de WW de bijstand instromen. Voor welke groepen geldt de zoekperiode van vier weken wel? De leden van de D66-fractie vragen of het klopt dat elke keer als iemand 30 dagen of langer geen uitkering heeft gehad, hij opnieuw een uitkering

moet aanvragen. Gaat bij elke aanvraag opnieuw de zoekperiode van vier weken in?

De leden van de D66-fractie vragen wat het gevolg is van de zoekperiode van vier weken voor de bereidheid om korte contracten te accepteren. Als iemand op het sociaal minimum steeds na afloop van een kort contract vier weken zonder inkomsten zit, zal dit naar het oordeel van de leden van de D66-fractie de bereidheid om een kort contract te accepteren niet vergroten. Deelt de regering deze opinie?

De leden van de D66-fractie vragen naar de mogelijkheden om, zoals de VNG suggereert, een bijstandsuitkering tijdelijk te bevriezen in plaats van te beëindigen, zodat niet steeds na een kort contract opnieuw een uitkering moet worden aangevraagd. De leden van de D66-fractie kunnen zich voorstellen dat zo'n maatregel de WWB beter laat aansluiten bij de huidige praktijk op de arbeidsmarkt. Waarom heeft de regering besloten om deze maatregel geen onderdeel te laten uitmaken van dit wetsvoorstel?

De leden van de ChristenUnie-fractie willen weten hoeveel mensen naar verwachting te maken krijgen met de termijn van vier weken waarin geen bijstandsuitkering wordt verstrekt. Op welke wijze hebben gemeenten bij de zoektermijn van vier weken ruimte voor maatwerk bij het toepassen van de maatregel voor mensen die onvoldoende inkomen hebben, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen om een toelichting waarom de zoektermijn na afloop een tijdelijk contract steeds weer opnieuw ingaat. Wordt het accepteren van tijdelijk werk vanuit de bijstand zo niet juist ontmoedigd, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

De leden van de GroenLinks-fractie stellen dat de introductie van de vier-weketermijn in de aanvraag van een bijstandsuitkering nadelig uitwerkt voor degenen die regelmatig tijdelijk werk accepteren. Waarom wordt er niet voor gekozen, zoals de VNG voorstelt, om een bevroeringsmogelijkheid te creëren, zo vragen de leden van de GroenLinks-fractie. Dat geeft uitvoerenden de mogelijkheid om bijstand te bieden wanneer dat nodig is en bijstandsrechten op te schorten zodra mensen tijdelijk in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

De leden van de 50PLUS-fractie vragen of de regering kan toelichten waarop de aannames zijn gebaseerd dat vier weken wachttijd voor aanvragers zal leiden tot het afzien van een bijstandsaanvraag? Komt er een voorschotmogelijkheid voor mensen die hierdoor financieel in de problemen komen? Hoe beoordeelt de regering de gemeentelijke ervaring dat een wachttijd niet nodig is vanwege de bestaande toereikende middelen om een startende bijstandsuitkeringsgerechtigde direct te stimuleren naar werk te zoeken?

7.5 Sanctionering

Over de sanctionering hebben de leden van de VVD-fractie de volgende vragen. Wat is de maximale duur van het volledig korten? Wat gebeurt er als een bijstandsgerechtigde meerdere overtredingen begaat? Bijvoorbeeld het meermalen vertonen van geweld (ook na een eventuele korting). Hoe verhoudt zich het rekening houden met de bijzondere omstandigheden tot het korten van de bijstand? Kan de regering waarborgen dat het volledig korten van de bijstand geen dode letter is, zo vragen de leden van de VVD-fractie? Kan de regering enkele van deze dringende redenen of bijzondere omstandigheden noemen?

De leden van de VVD-fractie hebben nog een vraag over gemeenten die (in afwijking van de wet) weigeren om een sanctie op te leggen. Bijvoorbeeld bij het niet opleggen van een tegenprestatie. Welke maatregelen

kan de regering aan deze gemeenten opleggen? Is het korten van het gemeentefonds een optie?

De leden van de PvdA-fractie vragen in hoeverre gemeenten rekening kunnen houden met schrijnende gevallen (bv. schuldenproblematiek, kinderen) en afzien van de geüniformeerde maatregel van 3 maanden geen uitkering? Welke ruimte hebben gemeenten voor maatwerk? In hoeverre is de regering bereid te kijken naar de mogelijkheid van een *proportioneel recidive model*, waarbij in geval van onvoldoende medewerking aan de arbeidsinschakeling in eerste instantie een 30% maatregel wordt opgelegd en bij herhaling 100% wordt opgelegd (model van de gemeente Den Haag)? Indien er in het geheel niet wordt meege- werkt aan de arbeidsinschakeling wordt in eerste instantie een 100% maatregel opgelegd. Bij hardnekkige recidive kan de gemeente de 3 maanden korting opleggen.

Als elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt, dan ziet het college af van het opleggen van een maatregel. In hoeverre kan een gemeente rekening houden met *verminderde* verwijtbaarheid?

Kan de regering aangeven welke documenten de aanvrager van een uitkering moet overleggen om te bewijzen dat hij voldoende inspanningen heeft gepleegd om werk of scholing te vinden om in aanmerking te komen voor een uitkering op grond van de WWB?

De leden van de SP-fractie constateren dat de regering voorstelt om vergaande maatregelen op te leggen aan bijstandsgerechtigden die naar oordeel van de regering niet voldoen aan de plichten van een bijstandsuitkering. Zo wil de regering de uitkering voor drie maanden kunnen intrekken. De leden van de SP-fractie vragen of deze maatregel niet juist contraproductief werkt? Kan de regering toelichten hoe deze maatregel zich verhoudt tot de grondwet waarin is opgenomen dat elke Nederlander recht heeft op het geldende bestaansminimum? Kan de regering toelichten hoe deze maatregel zich verhoudt tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens? Klopt het dat het voorliggende voorstel in strijd is met de zorgplicht zoals opgenomen in nationale of internationale verdragen of wetten (artikel 20, derde lid van de Grondwet, artikel 13 van het Europees Sociaal Handvest en artikelen 30 en 31 van het Herziene Europees Sociaal Handvest? Zo nee, waarom niet? Kan de regering toelichten of op grond van internationale verdragen er drie maanden geen uitkering kan worden verstrekt? Kan de regering aangeven welke vergaande consequenties het niet verstrekken van een uitkering kan hebben voor de betreffende persoon danwel zijn gezin? Welke gevolgen heeft het niet verstrekken van de uitkering voor drie maanden voor de instroom bij armoederegelingen, voedselbank, schuldhulpverlening, et cetera.

De leden van de CDA-fractie constateren dat de regering op advies van de Raad van State afziet van de beoogde weigering van uitkering en hervatting van de uitkering op verzoek. In het wetsvoorstel wordt de weigering vervangen door een op nul stelling van de bijstand via een 100% verlaging. Wat is het verschil, zo vragen de leden van de CDA-fractie? Uitkering 3 maanden stop zetten klinkt stevig vanuit handhavingsperspectief, maar hoe voorkom je dat bijvoorbeeld mensen met een psychische aandoening steeds verder in de problemen belanden? Uit jurisprudentie blijkt reeds dat een standaardmaatregel van 100% gedurende 3 maanden bij het voor de eerste keer niet meewerken aan een re-integratietraject niet redelijk is en niet voldoet aan het uitgangspunt van de WWB als inkomenswaarborg en ook niet aan het uitgangspunt dat een maatregel is bedoeld als prikkel om aan de bijstandsverlening verbonden verplichtingen na te komen (CRvB 11-01-2011 nrs. 09/265 WWB e.a.) Deze jurisprudentie gaat weliswaar niet meer op na de wetwijziging,

maar duidt er wel op dat een dergelijke sanctie bij schending van de arbeidsverplichtingen niet proportioneel is. Bovendien wordt er in het wetsvoorstel geen onderscheid gemaakt tussen lichte en zware overtredingen. De leden van de CDA-fractie pleiten er met klem voor om gemeenten de bevoegdheid te geven dit onderscheid wel te kunnen maken, zodat zij beleidsruimte krijgen bij de mate van sanctioneren en rekening kunnen houden met de mate van verwijtbaarheid en proportionaliteit. Nu kan uitsluitend in geval van bijzondere omstandigheden, indien dringende redenen daartoe noodzakelijk zijn, de maatregel worden afgestemd op de mogelijkheden en omstandigheden van een bijstandsgerechtigde. Een dergelijke situatie zal zich in de praktijk echter niet snel voordoen, zo is de verwachting van de leden van de CDA-fractie. Graag een reactie van de regering op dit pleidooi.

Mensen met een bijstandsuitkering hebben weinig bestedingsruimte en meestal niet de financiële middelen om een periode zonder inkomen te overbruggen. De kans is dus groot dat deze mensen in de problemen komen wanneer zij drie maanden geen aanspraak kunnen maken op hun uitkering, dit geldt des te meer als er kinderen in het spel zijn. De leden van de CDA-fractie vragen de regering of gezinsleden nog wel voldoende worden beschermd in het licht van het ILO-verdrag, in die zin dat gezinnen niet in behoeftige omstandigheden mogen geraken.

De leden van de D66-fractie constateren dat een groot deel van de bijstandsgerechtigden geen drang en dwang ervaart van de gemeente om aan de slag te gaan. De regering wijst hier ook op in de Memorie van Toelichting. De leden van de D66-fractie vragen op welke manier dit wetsvoorstel dit zal verhelpen. Gemeenten zullen de verplichtingen immers wel moeten gaan toepassen. Wat zijn de consequenties als een gemeente dat niet doet en hoe wordt dit getoetst?

De leden van de D66-fractie constateren dat een gemeente, indien een bijstandsgerechtigde niet voldoet aan één van de in de wet genoemde verplichtingen, de bijstand voor drie maanden 100% moet inhouden. De leden van de D66-fractie vragen waarom gemeenten hier geen maatwerk kunnen toepassen? Waarom wil de regering gemeenten bijvoorbeeld niet de mogelijkheid bieden om opschorting toe te passen, of om de uitkering met een kleiner percentage of voor een kortere periode te verlagen?

De leden van de D66-fractie zien, evenals de regering, de bijstand als een bodemvoorziening. Bedoeld voor mensen zonder werk en zonder vermogen. De leden van de D66-fractie vragen de regering toe te lichten hoe zij verwacht dat iemand zonder werk en zonder vermogen een periode van drie maanden zonder uitkering kan overbruggen.

Ook vragen de leden van de D66-fractie hoe snel gemeenten moeten overgaan tot het inhouden van de uitkering. Als een uitkeringsgerechtigde bijvoorbeeld vergeet om zich tijdig in te schrijven bij het uitzendbureau, of een keer onverzorgd op een sollicitatiegesprek verschijnt: is de gemeente dan verplicht om direct de bijstandsuitkering voor drie maanden in te houden, of heeft de gemeente de ruimte om in zo'n geval eerst een gesprek aan te gaan met de uitkeringsgerechtigde?

De leden van de D66-fractie vragen in hoeverre de besparing vanwege de diverse arbeidsverplichtingen kan worden gerealiseerd wanneer gemeenten de verplichtingen *kunnen* opleggen, in plaats van dat zij hiertoe verplicht worden. Vanwege de prikkelwerking in de financierings-systematiek van de WWB, verwachten de leden van de D66-fractie dat deze besparing ook mogelijk is, indien gemeenten vrijheid behouden in het gebruik van deze verplichtingen. Deelt de regering deze verwachting? Zo niet, kan de regering dan toelichten waarom de prikkelwerking in de financieringsystematiek dit effect niet zal hebben?

De leden van de SGP-fractie vragen of de veronderstelling terecht is dat ook ten aanzien van de geüniformeerde verplichtingen in ieder individueel geval een inschatting en afweging van de relevante omstandigheden door

de gemeente nodig is alvorens te komen tot een sanctie, zodat bijvoorbeeld het niet ingeschreven staan bij een uitzendbureau niet per definitie en per direct tot verlaging van de uitkering zal leiden.

De leden van de SGP-fractie constateren dat de regering hecht aan het reparatoire karakter van de maatregel om de bijstandsuitkering bij wangedrag te verlagen. Het is volgens de regering echter aan het college om te beoordelen welke maatregel wordt opgelegd indien de verplichting tot het zich onthouden van zeer ernstige gedragingen niet is nagekomen. De leden van de SGP-fractie vragen in hoeverre de regering het wenselijk acht dat tussen gemeenten geen uniformiteit hoeft te bestaan met betrekking tot de vraag of een bestuursrechtelijke dan wel een strafrechtelijke aanpak wordt gekozen. Eveneens vragen de leden van de SGP-fractie of gemeenten binnen de voorgestelde regeling verhinderd zijn na een strafrechtelijke veroordeling een verlaging van de uitkering door te voeren, dan wel dat die mogelijkheid in specifieke gevallen wel bestaat.

De leden van de 50PLUS-fractie stellen dat de drie maanden strafkorting tot grote problemen kan leiden. Drie maanden geen huur betalen betekent bijvoorbeeld al een rechtsgeldige grond voor de kantonrechter om een door de verhuurder gevorderde ontruiming toe te wijzen. Hoe beoordeelt de regering dit en kan u dit toelichten? Met name de rechten van kinderen kunnen hierdoor in het gedrang raken. Zij worden de dupe indien de ouders de procedures niet in acht nemen. Zijn er geen minder ingrijpende maatregelen denkbaar die ook effectief kunnen zijn? In hoeverre voldoet de 3 maanden regeling 100% korting aan het proportionaliteitsbeginsel?

8. Overgangsrecht

De leden van de CDA-fractie constateren dat het wetsvoorstel geen overgangsrecht bevat ten aanzien van de sanctionering van de geüniformeerde maatregelen. Waarom is hier niet in voorzien?

De leden van de D66-fractie constateren dat het overgangsrecht ten aanzien van de kostendelersnorm niet voor alle regelingen gelijk is. De leden van de D66-fractie vragen waarom de regering ervoor heeft gekozen om voor de andere regelingen dan de WWB een langere overgangstermijn te hanteren. Is er regelgeving of jurisprudentie die het onmogelijk maakt om voor de andere regelingen dezelfde overgangstermijn als voor de WWB te hanteren?

9. Voorlichting

De leden van de VVD-fractie vinden dat deze wijzigingen tijdig en correct naar alle betrokkenen moeten worden gecommuniceerd. Kan de regering aangeven hoe zij dit gaat waarborgen?

De leden van de CDA-fractie constateren dat de bedoeling van het wetsvoorstel een beïnvloeding van gedrag van betrokkenen is. Daartoe is het gepast dat mensen tijdig geïnformeerd worden over de omvangrijke gevolgen van dit wetsvoorstel. Op welke wijze gaat de regering betrokkenen informeren over de op handen zijnde veranderingen?

10. Financiële effecten

De leden van de VVD-fractie vragen of de regering een overzicht kan geven van de type huishoudens en de frequentie dat deze voorkomen in de bijstand.

De leden van de SP-fractie vragen of nader kan worden toegelicht op basis van welke cijfers, onderzoek of andere ervaringen blijkt dat het verplichten van de arbeids- en re-integratieplicht voor iedereen en het verbeteren van de naleving van de verplichtingen van bijstandsgerechtigden een structurele besparing van € 75 miljoen zal opleveren?

De leden van de D66-fractie zien dat de financiële gevolgen van het wetsvoorstel anders zijn dan volgens het Regeerakkoord. Kan de regering een aansluitingstabel maken tussen Regeerakkoord en wetsvoorstel waarin de wijzigingen inzichtelijk worden gemaakt en kan de regering toelichten waardoor deze wijzigingen zijn opgetreden?

Ten aanzien van de kostendelersnorm vragen de leden van de D66-fractie of de geraamde besparing alleen betrekking heeft op de verlaging van de uitkering van samenwonende uitkeringsgerechtigden. Of is er ook sprake van een gedragseffect, waardoor *minder* uitkeringen verstrekt worden? De leden van de D66-fractie vragen om deze besparing uit te splitsen in een prijseffect (p) en een hoeveelheidseffect (q).

De leden van de D66-fractie vragen om de besparing die ontstaat als gevolg van de algehele arbeids- en re-integratieplicht nader te onderbouwen. Zij lezen dat door deze maatregelen structureel circa 4.000 uitkeringen minder zullen worden uitgekeerd. De leden van de D66-fractie vragen waarop de regering deze verwachting baseert.

De leden van de D66-fractie vragen of de regering het mogelijk acht om de besparing als gevolg van de uniformering van verplichtingen taakstellend in te boeken en de verplichtingen als kan-bepaling in het wetsvoorstel op te nemen.

De leden van de D66-fractie vragen op welke manier de regering gaat toetsen of de besparing ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. De leden van de D66-fractie zien dat de ingeboekte besparing als gevolg van de uniformering van verplichtingen, kleiner is dan diverse reguliere mutaties in de raming van de bijstandsuitgaven die in de laatste jaren hebben plaatsgevonden. Hoe wordt voorkomen dat bij een volgende raming van de bijstandsuitgaven de ingeboekte besparing verdwijnt? Op welke manier is dit te controleren?

De leden van de D66-fractie vragen welk deel van de extra middelen voor armoedebeleid via gemeenten zal worden uitgekeerd. Tevens vragen de leden van de D66-fractie op welke wijze gemeenten dit geld krijgen. Wordt dit toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds? Indien het geld niet wordt toegevoegd aan de algemene uitkering, verzoeken de leden van de D66-fractie de regering om deze keuze te motiveren. Ook vragen de leden van de D66-fractie aan welke doelen het resterende gedeelte van de intensivering zal worden besteed.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de regering de ingeboekte besparing als gevolg van de algehele arbeids- en re-integratieplicht en naleving bijstand nader kan specificeren.

De regering gaat er vanuit dat de uitvoeringskosten voor gemeenten beperkt zijn, zo stellen de leden van de ChristenUnie-fractie vast. Kan de regering nader onderbouwen waarop deze inschatting gebaseerd is, zo willen de leden van de ChristenUnie-fractie weten. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de regering nader kan ingaan op de capaciteit die gemeenten nodig hebben voor het individueel beoordelen van de aanvragen voor bijzondere bijstand. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen waarom de regering niet meer waarde aan het voordeel van categoriale bijstand hecht, namelijk dat dit juist minder bureaucratisch is en leidt tot lagere uitvoeringskosten.

De leden van de SGP-fractie vragen hoe groot in de bijstand de groep alleenstaande ouders met kinderen tot vijf jaar is.

11. Ontvangen commentaren

De leden van de PvdA-fractie vragen in hoeverre de uitvoeringskosten realistisch zijn ingeschat, gezien de opmerkingen van de diverse uitvoerders? In hoeverre worden gemeenten gecompenseerd voor de extra handhavingskosten die uit voorliggend wetsvoorstel vloeien?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de regering nader kan ingaan op de door het UWV aangedragen handhavingsrisico's. Ook willen de leden van de ChristenUnie-fractie weten hoe deze risico's worden ondervangen.

Kan de regering specificeren wat volgens haar de verwachte gevolgen voor de werklast van de rechtspraak zijn, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

12. Overig

De leden van de VVD-fractie maken een punt over de flexibiliteit in de bijstand. Nu kan het voorkomen dat bijstandsgerechtigden niet kiezen voor een tijdelijke baan omdat de hele procedure van het aanvragen van bijstand na het tijdelijke werk weer opgestart moet worden. En omdat het zoveel tijd kost, doen bijstandsgerechtigden dat in sommige gevallen niet. Is de regering bereid om te bekijken in hoeverre het aanvaarden van tijdelijk werk in de bijstand vereenvoudigd kan worden? Bijvoorbeeld door het invoeren van een bevrozingsperiode? Of het sneller doorlopen van de procedures bij een herhaaldelijke aanvraag nadat iemand tijdelijk werk aanvaard heeft?

De leden van de PvdA-fractie zien graag een oplossing voor de administratieve hobbels die vanwege tijdelijk werk worden opgeworpen. Deze belemmeren de overgang vanuit de bijstand naar tijdelijk werk. Kan de regering ingaan op de situatie van uitkeringsgerechtigden die tijdelijke en/of parttime banen hebben? Wat is de stand van zaken van de pilot in Amsterdam, waar de 30-dagenperiode wordt bevroren? Wanneer komt de regering met maatregelen om het eenvoudiger te maken om vanuit de bijstand tijdelijk werk te accepteren?

In hoeverre kan de regering tegemoetkomen aan de vraag van gemeenten om de tijdrovende en complexe verrekening van wisselende inkomsten te vereenvoudigen? Wat zijn de voor- en nadelen van brutering?

De leden van de SP-fractie vragen of de regering nader kan ingaan op de verhouding tussen dit wetsvoorstel en de Participatiewet? Wat is de reden dat deze maatregelen niet gelijktijdig ingaan met de maatregelen in de Participatiewet?

Kan de regering ingaan op de stapelingseffecten van de diverse wetsvoorstellen op het terrein van werk en inkomen (WWB-maatregelen, Participatiewet, kindregelingen)? Welke inkomenseffecten brengen al deze wetsvoorstellen gezamenlijk teweeg?

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering nader kan ingaan op de verhouding tussen dit voorstel en de Participatiewet? Is er voldoende afstemming tussen de wetten en wat is de reactie van de regering op het dringende advies van gemeenten om de Participatiewet en onderhavig wetsvoorstel niet apart, maar gelijktijdig in te voeren?

Is de regering het met de leden van de CDA-fractie eens dat de invoering van beide wetten zorgvuldig en weloverwogen dient te gebeuren, aangezien het hier om kwetsbare mensen gaat en gemeenten de tijd en ruimte moeten krijgen om de wetten integraal te implementeren? De ingangsdatum van 1 juli 2014 is ingegeven vanwege financiële motieven,

maar zijn de maatschappelijke en bureaucratische kosten niet veel groter als straks blijkt dat de invoering te snel en te onzorgvuldig is geweest?

II ARTIKELSGEWIJS

Onderdeel E, artikel 9 lid 2

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen aan de hand van welke criteria gemeenten dienen vast te stellen of een belanghebbende zich er voor heeft ingezet om een baan te behouden.

Onderdeel G, artikel 18 lid 6

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe de genoemde bijzondere omstandigheden en dringende redenen precies worden gedefinieerd. Kan de regering met voorbeelden toelichten welke omstandigheden en redenen hier onder vallen, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie.

De voorzitter van de commissie,
Van der Burg

Adjunct-griffier van de commissie,
Smits